

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK

DET ÄR INTE BARA BRA ELLER DÅLIGT!

Ett kvasiexperiment och en jämförande fallstudie ur olika perspektiv om informellt elevinflytande och motivation

Thomas Lindström/Göteborgs universitet

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	LAU927
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2018
Handledare:	Per-Olof Thång
Examinator:	Ernst Thoutenhoofd
Rapport nr:	VT18 IPS LAU925:18

Abstract

- Syfte:** Jag har genom ett kvasiexperiment jämfört två olika former av musikundervisning i grundskolans åk 7-9 för att sedan genom en enkät få eleverna att uttala sig om för- och nackdelar med den klassiska lärarledda undervisningsformen och med undervisningsformen där informellt elevinflytande är tongivande. Syftet med detta är att få ett underlag utifrån skillnader på upplevelser mellan flickor, pojkar och de olika årskurserna till att skapa en undervisning som kan öka elevernas inre motivation och ge dem möjlighet till ökad självreglering av den yttre motivationen.
- Teori:** Den motivationspsykologiska teorin SDT, (Self Determination Theory), är utgångsteori i utformandet av de två undervisningsformerna, frågeställningarna och frågorna i enkäten. Utifrån BNT (Basic Need Theory), som är en del av SDT och omfattar de tre grundläggande basbehoven Kompetens, Autonomitet, och Tillhörighet måste tillgodoses i undervisningen om den skall ge inre motivation och kunna stärka elevernas nivå av självbestämmande. Om jag inte kan uppnå det med den ena formen av undervisning, återstår det att blanda de två formerna i ett samarbete med eleverna för att skapa en lärandemiljö där eleverna kan höja sin motivation och grad av självbestämmande.
- Metod:** Studien är ett kvasiexperiment och en jämförande fallstudie som kan bli en första del av en aktionsforskning över tid. 176 elever är indelade i flickor, pojkar i åk7, åk8, åk9 dvs. 6 olika grupper som i en enkät uttalar sig om för-och nackdelar med två olika former av musikundervisning de fått uppleva under en termin. Det finns alltså 24 olika grupperingar av uttalanden som jag gjort ett antal jämförelser med och analyser av utifrån mina frågeställningar, Skolverkets formuleringar om musikundervisningen och ökat elevinflytande samt motivations-psykologiska teorin SDT (Self Determination Theory).
- Resultat:** Studien har gett mig svar på frågeställningarna om hur eleverna upplever de två undervisningsformerna. Jag har upptäckt tendenser till skillnader mellan flickor och pojkar. Den bästa grogrunden för elevernas inre motivation enligt den motivationspsykologiska teorin SDT, (Self Determination Theory) är en musikundervisning med informellt elevinflytande. Den bäst lämpade undervisningsformen, enligt mina konklusioner, för en ”komplett” musikundervisning som skall följa skolverkets uppmaningar om ökat elevinflytande och syftet med musikundervisningen, är en blandning av de båda undervisningsformerna. Frågan kvarstår med varför eleverna i åk9 önskar mindre elevinflytande än de yngre årskurserna.

Förord

Att fördjupa mig på detta sätt i vad som egentligen är ökat informellt elevinflytande och hur det tar sig till uttryck mellan mig och mina elever i vår gemensamma lärandesituation och samtidigt lära mig hur forskning kan fungera och innebära, har berikat min lärandegärning och liv i övrigt, samt satt min konstnärliga gärning i relief till den verkliga världen och skolans värld. Stort tack till min handledare Per-Olof Thång som har hjälpt mig att sammanföra två akademiska världar i en fruktbar och inspirerande dialog. Slutligen ett tack till mina barn, deras moder och mormor som visat stort tålamod, förståelse och respekt för mitt behov av avskildhet för att färdiggöra detta arbete.

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
1. Bakgrund.....	7
2. Tidigare forskning.....	9
2:1 Kort historik om elevinflytande.....	9
2:2 Tidigare forskning om det formella och det informella elevinflytandet.....	10
2:3 Lärarrollen.....	11
2:4 Elevernas musiksmak och önskemål.....	12
2:5 De negativa sidorna.....	12
2:6 Nya forskarrön.....	12
3. Syfte och frågeställningar.....	13
3:1 Syfte.....	13
3:2 Frågeställningar.....	14
4. Metod.....	15
4:1 Urval.....	15
4:2 Kvasiexperimentet för att kunna jämföra de två undervisningsformerna.....	15
4:2:1 Den klassiska lärarstyrda undervisningen.....	15
4:2:2 Undervisning med ökat elevinflytande.....	16
4:3 Den jämförande fallstudien.....	17
4:3:1 Enkäten.....	17
4:3:2 Etik.....	17
4:3:3 Sammanställning av data.....	18
4:3:4 Den första av tre jämförande analyser.....	19
4:3:5 Jämförelse nummer två och tre.....	20
5.Redovisning-resultat.....	22
5:1 Den första delen av den jämförande fallstudien.....	22
5:1:1 En sammanställning av alla utlåtanden i siffror i tabellform.....	22
5:1:2 Skillnader mellan flickor och pojkar, engagemang i siffror.....	23
5:1:3 Fördelningen av för-och nackdelar.....	24
5:1:4 Analys av den första jämförelsen, skillnader mellan flickor och pojkar.....	25
5:1:5 Ökat inflytande med ålder och mognad?.....	25
5:2 Den andra delen av den jämförande fallstudien.....	26
5:2:1 Fyra kategorier med utlåtanden som beskriver Skolverkets formuleringar.....	26
5:2:2 ”Man blir kreativ”! Fördelarna med undervisning med informellt inflytande.....	27
5:2:3”Man förstår/vet precis vad man skall göra” fördelarna med klassisk undervisning.....	28

5:2:4”Man kan få svårt att välja, kanske för svårt eller för lätt”, nackdelarna med undervisning med informellt elevinflytande.	29
5:2:5 ”Man får inte lära sig att ta ansvar”, nackdelarna med klassisk undervisning.	30
5:2:6 Analys av den andra jämförelsen	30
5:3 Den tredje delen av den jämförande studien med SDT	32
5:3:1 Teorigenomgång	32
5:3:2 Fallstudiens tredje jämförelse	33
5:3:3 Analys och kommentarer till den tredje jämförelsen	34
6. Diskussion och slutsats.....	36
7.Förslag till forskning	38
8. Appendix, Diagram	39
Referenslista	49
Bilagor	52

Inledning

Jag vill sätta för- och nackdelar med informellt elevinflytande i musikundervisningen i en jämförelse med för- och nackdelar med den klassiska musikundervisningen där läraren styr undervisningen i hög grad. Dels för att få en bild av musikundervisningen ur elevernas perspektiv, men också hoppas på att hitta något, så att vi kan komma närmare en modell för hur vi kan arbeta bättre och mer effektivt, för att uppnå syftet med musikundervisningen i grundskolan. Att tillsammans med eleverna höja motivationen och skapa en "komplett" undervisning.

1. Bakgrund

Efter att ha studerat violin i 8 år på högskolenivå och arbetat som frilansviolinist med Köpenhamn och Stockholm som utgångspunkt med ett mycket varierat och omväxlande musikerliv under 20 år hamnade jag efter att min familj växt och behövde en närvarande far, i grundskolan som musiklärare för elever i årskurserna 6-9.

I snart tio år har jag nu försökt lista ut vad skolan önskar med musikundervisningen, genom att läsa Lpo 94 och Lgr11.(Skolverket, 2006 och 2011). Speciellt med utgångspunkt från ett ökat elevinflytande och en demokratisk fostran av eleverna för bl.a. en större motivation att inhämta kunskap och utveckla förmågor.

I musikvärlden finns ett litet antal autodidakta musiker som bara har lärt sig allt de kan av egen kraft, nyfikenhet och ohejdad vana. Något som liknar ett kall. Alla vi andra som också sett det som ett kall, men däremot insett att vi behöver lärare och förebilder som tar ansvar för vår utveckling så den blir så effektivt som möjligt. Vi har bara behövt ta ansvar för att öva så mycket som man bara orkar och göra det som lärarna tänkt ut åt oss. Med detta i bakhuvudet har jag många gånger undrat hur man kom fram till att alla barn i grundskolan i Sverige skall lära sig att ta ansvar för sitt eget lärande och påverka undervisningen så att man känner sig delaktig och ansvarig i sin egen utveckling.

Detta har ju bara fungerat för de talanger där musik är ett yrke och kall, något man ägnar sig åt med största professionalism, för dem som haft nästan allting gratis från början. Om man skall bli yrkesmusiker så börjar man i och för sig ofta tidigt (4-8 års ålder) dvs. innan man är mogen att känna ansvar eller behov av att kunna påverka hur undervisningen läggs upp. Man har på sin höjd ett par förslag på låtar eller stycken som tilltalar en eller man tycker är häftiga, men som oftast skulle vara för svåra, eller inte alls tillföra någon kunskap till kunskapsutvecklingen.

Frågan från mitt perspektiv har varit om man hinner nå en sån mognad innan man blir 15 eller 16 år, så att man kan styra på ett fruktbart och effektivt sätt igenom de utmaningar som dyker upp, när man tar upp ett instrument och säger ”ska vi lira lite”?

Ok, de skall inte bli musiker har jag tänkt, men de skall fostras till att kunna delta i musikaliska sammanhang, och då finns det en hel del hantverksmässiga förmågor som måste funka. Alla förmågor finns inte beskrivna i kursplanens text, men kan kanske läsas mellan linjerna med god vilja.

För att eleverna i framtiden som Skolverket önskar, skall ha tilltro till sina förmågor, måste de känna till och aktivt ta del i sin kreativa process. Med andra ord, vara med i utformandet av undervisningen och ha inflytande över utvecklandet av sin musikaliska kreativitet. Det handlar om att eleverna skall hitta, eller få hjälp med att upptäcka motivation att utföra de ”tråkiga” delarna i musikundervisningen.

Problemet ligger i att de inte vet vad de skall lära sig, eller vad de tror att de lär sig, om de bestämmer själva (Swahn, 2006). De blir frustrerade och tappar intresset när de inte ser omedelbara resultat. Här måste en djupare dialog finnas.

Först vill jag starta med att se hur deras motivation påverkas av, och hur de upplever två olika undervisningsformer. Ändras deras motivation allt efter deras ansvarstagande och självbestämmande ökar? Hur upplever de sitt lärande när jag bestämmer allt och hur upplever de sitt lärande när de själva bestämmer över arbetsuppgifter, arbetssätt och vilka mål de skall sätta upp?

Sedan måste vi ha en dialog om skillnaderna och hitta vägen för att utforma en undervisning. Ett sätt att lära sig något och utvecklas i ett kreativt, praktiskt och estetiskt ämne som musik.

Under syftet med musikundervisningen i Lgr 11 (Skolverket, 2011, s. 100) kan vi läsa: ” Undervisningen ska ge eleverna både möjlighet att utveckla en tilltro till sin förmåga att sjunga och spela och ett intresse för att utveckla sin musikaliska kreativitet.”

Här talar vi om en förmåga som många känner till och lika många drömmer om att de har, men ingen vet från början hur man utvecklar tilltron till den.

Ur mitt perspektiv med en bakgrund som professionell musiker, är att: "delta i ett musikaliskt sammanhang" (Skolverket, 2011, s. 100), i hög grad är att behärska ett hantverk som innehåller en del olika förmågor och färdigheter. Hur man tänkt sig att utveckla dessa förmågor och färdigheter genom ett ökat elevinflytande, har sysselsatt min kreativitet en längre tid.

Det är som jag förstår det ett till största delen metakognitivt lärande som skall implementeras med sådant omfång att eleverna blir självgående och tycker det är kul med musikaliska utmaningar.

Jag satte ihop en plan innefattande ett kvasiexperiment och en jämförande fallstudie i och med att jag skulle skriva denna uppsats, som skulle baseras på någon form av forskningsmaterial.

Jag serverar under en termin två slags typer av undervisning för eleverna och ber dem hitta för- och nackdelar med dessa, så att vi tillsammans kan forma en mer effektiv undervisning som kanske innehåller ökat inslag av inflytande, och en dialog om ansvarstagande och delaktighet.

Från en enkät där eleverna i årskurserna 7-9, flickor och pojkar (176 elever delat i 6 grupper) redogör och svarar med egna ord för för- och nackdelar i de olika undervisningsformerna, sammanställer jag svaren från eleverna i siffror och tal. Exempelvis var flest fördelar och ändrar det sig i de olika årskurserna eller bland flickor och pojkar. Och sedan gör jag en mindre analys av för- och nackdelarna eleverna ser. Kanske hittar jag en tendens eller en oväntad insikt om vad som är viktigare än annat. Hur möjlighet till inflytande påverkar motivationen. Vilka fördelar ser eleverna och är de relaterade till kunskapsinhämtandet, eller till deras personliga utveckling eller något annat?

Ett stycke forskning som jag och mina elever i framtiden i bästa fall kan dra nytta utav.

2. Tidigare forskning

I det här kapitlet ger jag en kort historik om elevinflytandet i skolan, definierar begreppen inflytande och delaktighet och presenterar några teorier.

2:1 Kort historik om elevinflytande

Elever har rätt till inflytande i skolan. De ska hållas informerade i frågor som rör dem och ha inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Samtidigt som inflytande är en rättighet för alla elever och något som ska gälla här och nu, är det också en del av skolans demokratifostran. Förmåga att utöva inflytande och påverka beslutsfattare är en del av en medborgerlig demokratisk kompetens, som skolan ska utveckla hos eleverna. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen antas eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. De förväntas därigenom som vuxna bli aktiva ansvarstagande samhällsmedborgare som deltar i gemensamma beslutsprocesser (Skolverket, 2011).

Innan vi läser vidare kan det vara bra med en redogörelse för skillnaden mellan inflytande och delaktighet. Orden används tyvärr ibland som, och uppfattas ibland som om de betyder samma sak.

Inflytande, betyder enligt SAOL, möjlighet till att påverka. Ett ökat elevinflytande betyder med andra ord att elever får större möjlighet att påverka beslut i skolan.

Delaktighet, betyder att vara en del av, känna tillhörighet. Det omfattar mer än enbart inflytande. En motsats till utanförskap och tillsammans med välmående, ett grundläggande basbehov för att elever skall trivas och kunna prestera i skolan. Delaktighet är också en vital del av Carol Patemans (1970) teorier om demokrati, som ligger till grunden för skolans demokratifostran.

Sedan i början på 1900-talet talades det om elevers inflytande, men det var först genom 1940-talets skolutredning som man kunde visa att elevinflytande skulle kunna förbereda elever inför framtiden. Skolkommisionen av år 1946 står för införlivandet av elevinflytande och en demokratisk fostran som skolan skulle bedriva, men också för en uppdaterad pedagogik (Tham, 1998, s. 5: Selberg, 1999, kap. 1).

Påtryckningar under 1960- och 1970-talet om att elever borde få ett större inflytande över skolan och undervisningen har påverkat läroplanerna sedan dess med mer och mer fokus på elevernas deltagande i beslut både i formella sammanhang som elevråd och elevkonferencer som informella sammanhang som rör den egentliga undervisningen och lärande situationen med målet att uppfostra eleverna till demokratiska medborgare med högre ansvars känsla (Rönnlund, 2011).

Det demokratifostrande inslaget i skolan baserades på teorier om deltagardemokrati. Carol Pateman(1970) hade teorier om hur man genom engagemang blev mer deltagande i samhällsdemokratin. Dvs. om eleverna lär sig på lokalnivån att fatta beslut om utflykter, skolmat, skoldans med mera skulle det leda till ett mer aktiv deltagande i samhällsdemokratin (Pateman,1970). Dessa teorier syns även i vår demokratiska regeringsform och kallas där deltagardemokrati med deliberala kvaliteter, i skolan återfinns teorierna i det som kallas det formella elevinflytandet. Genom Lgr 69, fick elevinflytandet en tydligare roll och eleverna fick rätt till inflytande genom klassråd och elevråd på skolorna (Selberg, 1999, Skolöverstyrelsen, 1969). I samma veva gick man från ett mål- och regelstyrt system till ett mål- och resultatstyrt system (Rönnlund, 2013).

Samtidigt som det formella elevinflytandet blir mer och mer självklart i skolan börjar vi nu tala om det informella elevinflytandet, elevernas möjlighet att påverka sin utbildning. Det informella

elevinflytandet står för en personligare aktivitet än det formella inflytandet, då det också är ett individuellt ansvar som skall tas över utbildningen och inte ett kollektivt som det formella är. Tankarna och ideerna till detta härrör med stor säkerhet från John Dewey(2004) och hans provokativa teorier, t.ex. den progressiva pedagogiken. Enligt hans teorier skulle eleverna t.ex. vara med och utforma undervisningen, pröva och experimentera vilket skulle leda till att som vuxna ha utvecklat en flexibilitet för att bättre kunna anpassa sig i ett samhälle under förändring. (J. Dewey, 2004)

Rent konkret är det informella elevinflytandet dessutom en väsentlig del av BNT, Basic Need Theory, som är en delteori av SDT, Self Determination Theory. Där ingår tre grundläggande basbehov som skall tillgodoses för att elever skall kunna känna inre studiemotivation. Ett av de tre behoven, autonomibehovet (behovet att klara sig själv), kan också beskrivas som möjligheten att välja skoluppgifter, vilka böcker som skall läsas och hur uppgifter skall lösas (Jungert, 2017). Dvs. klara likheter med det informella elevinflytandet.

Varför det kallas informellt elevinflytande är svårt att härleda vare sig till teorier eller upphovsmän. Rent ordalydmässigt kan det uppfattas som något som skall ske utanför de formella ramarna i skolan dvs. lektionerna. Möjligtvis har man haft utvecklingssamtal i åtanke, vilket skulle göra en gemensam planering helt överskådlig. Antagligen har det nog bara vuxit fram som den andra typen av möjlighet till påverkan, vid sidan av det etablerade formella inflytandet i elevrådet, som har en given form. Från och med Lpo94 har eleverna ”rättighet att medverka i planeringen och utvärderingen av den dagliga undervisningen, då detta skall bereda en möjlighet för dem att utveckla en ökad förmåga att utöva inflytande och att ta ansvar” och ”att skolans mål och riktlinjer är att sträva efter att elevens informella inflytande, dvs inflytande över den egna utbildningen, successivt skall öka med stigande ålder och mognad”. Elevinflytandet har nu ett eget kapitel, ett tecken på att elevinflytandet nu har ett stort värde i skolverksamheten. I den femte läroplanen Lgr11 har elevinflytandet också en central plats och ges samma utrymme som i Lpo94, nu förväntas det av eleven att ha inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (Lgr 11, kap 2.3). Vad detta innebär mer konkret framgår inte. (Blossing, 2005, s. 391).

2:2 Tidigare forskning om det formella och det informella elevinflytandet

Hur det går med att ge eleverna mer inflytande över sin egen utbildning är något som bedrivits forskning om sedan mitten av 1990-talet, och många sätt att tolka och implementera det i skolans verksamhet görs. Trots all forskning råder det än idag en del oklarheter i vad ökat elevinflytande egentligen innebär, både bland lärare och elever. Forskningsresultat ger exempel på detta, t.ex. Robert Thornberg och Helene Elvstrand (2012) visar att; ”vissa lärare uppfattar elevinflytande som ett mål medan andra inte uppfattar det som lika nödvändigt”.

Det formella inflytandet existerar med olika genomslagskraft i elevråd, klassråd och skolans miljöfrågor på varje skola. Egentligen har den med elevdemokrati att göra och har en fostrande funktion i att lära eleverna hur man kan påverka genom demokratiska principer. Forskning och studier om hur de demokratiska ide´erna stannar på papperet och elevernas skenmakt genom elevråd, i verkligheten inte har kunnat påverka speciellt mycket, finns av Lelinge (2011) och Brumark (2010). Även Thornbergs (2006) forskning visar på ett missnöje bland eleverna om hur mycket lärarna och skolledningen ändå bestämmer, fast man talar mycket om elevdemokrati, medbestämmande och inflytande.

Det är det informella elevinflytandet den mesta forskningen inklusive min studie handlar om, en undervisning där eleverna skall känna sig delaktiga i planering, målsättning, arbetssätt och ha möjlighet att påverka redovisningsform och arbetsmaterial. Det är den typ av inflytande som förekommer med olika förtecken i nästan all musikundervisning i grundskolans Åk 7 och uppåt i gymnasiet, Rönnlund, (2011), Swahn, (2006).

Den informella typen av elevinflytande, till skillnad från den formella, är inte riktigt lika tydligt implementerad i de demokratiska tankegångarna i Skolverkets uppmaningar om ökat elevinflytande. Den handlar mer om elevens mognad, personlighetsutveckling och ansvarstagande och inflytande över lärandesituationen. Komplexiteten i ämnet gör att det finns studier som tar fasta på olika delar eller olika tolkningar av denna typ av elevinflytande.

Den handlar om undervisningens inre förutsättningar och individuella processer, menar Swahn (2006). Härunder hör också forskning som handlar om olika elevers status, som ger större möjligheter att påverka för vissa, men inte för andra. Holm (2008).

Det informella inflytandet är enligt många forskare, bl.a. (Bertilsson, 2006; Jenner, 2004; Karlsson, 2015; Halawah, 2011), något som uppstår genom gemensam planering, kommunikation och dialog, lärare och elev emellan.

Alla är eniga om att det är denna form av inflytande som höjer elevernas delaktighet, motivation och ansvarstagande.

Eleverna har en positiv inställning till dessa områden inom informellt elevinflytande, vilket kan ses i Skolverkets undersökning från 2001. Här framgår det att 80 procent av eleverna vill vara med och bestämma om hur de skall arbeta (Skolverket 2001).

En hel del forskning visar på att elever är missnöjda med elevinflytandet eller önskar mer inflytande (Selberg, 1999; Forsberg, 2000; Tholander, 2005; Brumark, 2010; Rönnlund, 2011; Thornberg & Elvstrand, 2012). Detta kan tolkas som en direkt konsekvens av lärarnas olika syn på elevinflytande och tolkningsmöjligheterna i styrdokumentet. En del elever känner att deras röst inte tas på allvar.

2:3 Lärarrollen

Eleverna önskar en dialog med en ständigt närvarande lärare, en coachande, entusiasmerande och flexibel lärare. J.Karlsson, (2014) refererar till Jenner (2004) och Halawah (2011) och skriver; läraren skall inte bara vara med i planeringen utan alltid finnas i klassrummet, lyssna och hjälpa till att strukturera upp undervisningen, skapa delaktighet och ansvara för att motivationen skapas. I sin studie "Att få göra sin röst hörd" skriver Karlsson "Eleverna förklarar tydligt att de vill ha elevinflytande på skolundervisningen och ha möjlighet att påverka. Dock kan de själva också se att de inte kan bestämma allting själva utan att det är läraren som ska veta bäst ibland och vara den som strukturerar upp undervisningen."

För att förstå komplexiteten av den problematiken som också handlar om situationsanpassat ledarskap (Hersey&Blanchard 69) har jag som bilaga lagt min beskrivning av ett av dessa projekt jag haft med eleverna, ur lärarens perspektiv och en grupp's olika mognadsfaser. (Bilaga 27).

I en omfattande litteraturstudie av Carlsson & Daukz's (2016, sid 33) kan man också i sammanfattningen av 13 olika studier "konstatera att lärare har en stor roll när det gäller elevinflytande. Lärare har makten och bestämmer, även när det är tänkt att elever ska ta besluten, vilket elever är missnöjda med. Flera av de undersökta studierna visar på att elevinflytandet är begränsat, samt att elever vill ha mer inflytande i skolverksamheten. Lärare väljer när elever ska ges inflytande eller inte, vilket visar vilket stort ansvar lärare har." (Åsa Brumark, (2010); Mats Danell, (2006); Eva Forsberg, (2000); Maria Rönnlund, (2011); Michael Tholander, (2005); Gunvor Selberg, (1999))et. al.

2:4 Elevernas musiksmak och önskemål

När man undervisar i musik i grundskolans åk 7-9 är elevinflytande inte något man måste tvinga på eleverna. Det är lätt att få en dialog med eleverna om vad de vill arbeta med och hur. Förväntningarna att få lära sig att spela och sjunga sin "egen" musik är stora. Efter att i åk5 och åk6 testat en del instrument och lyckats med enklare samspelsutmaningar är önskemålen många och enträgna för att få spela och sjunga sina favoritlåtar eller musik man tycker om och känner tillhörighet till. Kanske börjar man först i åk 7 med instrumentspel, då kommer frågorna varje lektion "när får vi jobba med vår musik". Vilket också är en stor motivationshöjande del av undervisningen.

Av de tre grundläggande behoven i motivationsteorin SDT handlar denna del av musikundervisningen både om samhörighetsbehovet, (möjlighet att utveckla bra relationer till kompisar) och autonomibehovet, (att välja vilka uppgifter man vill jobba med).

Refererad forskning om elevernas musikval omtalas i studien "Vad spelar roll" (Bertilsson, 2016). Både brittiska och svenska avhandlingar och artiklar påvisar den positiva effekten av att använda musik som eleverna känner till i undervisningen. Stålhammer(2003), Hargreaves, Marshall, North (1999)och Bergman (2009) .

2:5 De negativa sidorna

Upplevelsen av att man kanske inte gör något på rätt sätt, eller inte utnyttjar tiden på rätt sätt och någon tar tillfället i akt för att inte göra någonting. Det är något vi alla känner till från skoltiden. Senare tids forskning har börjat ta upp och påpekat en del negativa sidor med den delikata lärandesituation som uppstår i och med att eleverna får ökat informellt elevinflytandet.

Hjortborg(2015) har tagit upp denna problematik i sin studie. Och refererar dessutom till tidigare forskning av (Danell, 2006) respektive (Lindqvist,1999). De skriver att när man frågar eleverna så vill de ha mer inflytande, men när det skall förverkligas, kan de inte hantera det stora ansvaret, och det blir pedagogens ansvar att se till att det råder en god social miljö.

Andra negativa effekter som kopplas samman med ökat informellt elevinflytande har med bl.a. lärarens ökade svårigheter med bedömning att göra. Att se vem som gör vad och hur olika olika individer arbetar i grupperna uppmärksammas också i Hjortborgs studie (2015). Här refererar han till Tham(1998) som beskriver hur olika eleverna arbetar i grupper och hur de påverkar varandra, inte bara positivt men också negativt. Tham menar också att eleverna kommer alltid ha olika makt av olika anledningar och därför kommer några ha större inflytande än andra.

2:6 Nya forskarrön

Som avslutning på detta kapitel om elevinflytandets historik och forskningen omkring ämnet vill jag ta upp den traditionella, klassiska undervisningsformen som jag också använder i min studie. Och som fortfarande lever och frodas i våra skolor, men endast sporadiskt utsätts för någon forskning. Den har under många år setts som helt ointressant. Lärarna skall inte längre vara lärare för att eleverna skall lära sig så mycket som möjligt, utan en form av åskådare som skapar en trevlig läromiljö en "facilitator". Dock finns det i den senaste forskningen från Gert Biesta en intressant teori på detta tema presenterad i hans nya bok "The rediscovery of teaching" (2017). Teorin går i korta ordalag ut ifrån att när vi ser bort från vårt ego och ser oss som ett subject, en del av en helhet, är vi också mottagliga för att ta emot kunskap, oavsett i vilken form den presenteras. Vi är programmerade att suga i oss all kunskap som finns i rummet där vi befinner oss, Biesta använder liknelsen av en robotdammsugare.

3. Syfte och frågeställningar

3:1 Syfte

Syftet med kvasiexperimentet och den jämförande studien var till en början att se vilken form av undervisning mina elever föredrog framför den andra. Genom att ställa antalet fördelar mot antalet nackdelar med de två formerna av undervisning, ville jag skapa en bild av elevernas uppfattning av elevinflytandet. Syftet har ändrat sig under arbetes gång allteftersom nya möjligheter och insikter har dykt upp. I och med införandet av en motivationspsykologisk teori som nu genomsyrar mitt arbete, och upptäckten av kategorier av för-och nackdelar, kan jag få en mer nyanserad analys av de två undervisningsformerna. Två olika grogrunder för den inre motivationen, två olika skådeplatser för hur man kan tillgodose elevernas grundläggande behov. Den jämförande studiens enkätsvar kan hjälpa mig att se i vilken form av undervisning mina elever hittade den största motivationen, den klassiska traditionella undervisningen eller undervisningen med informellt elevinflytande. Och vad undervisningen skall innehålla för att bli optimal, ”komplett”.

I den klassiska undervisningen förekommer det en högre grad av yttre motivation i form av mina uppmuntrande kommentarer och direkta återkopplingar, med anknytning till betyg och personliga framgångar i allmänhet. Jag vill få ett högre antal elever med inre motivation på dessa lektioner, och jag vill veta hur. Det är den undervisning som hittills är effektivast och ger bättre betyg, men det skall ju inte tvingas fram. Vilka för-och nackdelar såg eleverna med denna form av undervisning. Vad kan man läsa ut ur det?

På samma sätt med undervisningsformen där de själva bestämmer det mesta. Den kännetecknas av att eleverna har en inre glädje och en inre motivation eftersom de engagerar sig självmant i uppgiften.

Vilka för-och nackdelar såg eleverna med denna form av undervisning. Vad kan man läsa ut ur det?

Vid renskrivningen av alla utlåtanden i enkäten upptäcktes möjligheten att dela upp alla utlåtanden i fyra kategorier för-och nackdelar. Utlåtanden angående 1. Kunskapsinhämtning, 2. Lärandesituation, 3. Personlighetsutveckling och 4. Arbetsglädje. Nu kunde jag få svar på vilken kategori av fördelar som var tongivande i de olika undervisningsformerna.

Det övergripande målet eller syftet blev efter införandet av och med utgångspunkt i SDT Self Determination Theory, skapa en undervisningsform, skapat av fördelarna från undervisningstyperna och ett utslutande av nackdelarna i en dialog med eleverna. På detta sätt skapa en samhörighet och ett deltagande som skapar en lärandesituation där alla har möjlighet att påverka och känner en hög motivation till att prestera, helst med en inre motivation.

Den här jämförande fallstudien är en första ansats på något som kan bli en aktionsforskning över en längre tid.

3:2 Frågeställningar

Mina nya frågeställningar är här tillsammans med de ursprungliga frågorna som jag ville ha svar på, med hänsyn till lektionsplanering och progression genom en analys av antal utlåtanden och procentsatser i enkätsvaren;

1. Finns det skillnader mellan flickor och pojkar vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
2. Finns det skillnader mellan årskurserna vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
3. Kommer man kunna se om de äldre eleverna vill ha mer informellt inflytande över undervisningen än de yngre eleverna?
4. Kommer man kunna uttyda någon form av balans mellan nackdelar och fördelar och mellan den klassiska undervisningen och den med informellt elevinflytande?
5. Vilken av undervisningsformerna föredrar eleverna och varför?
6. Vilken form av undervisning har den bästa förutsättningen för inre motivation? Vilka fördelar hänger samman med den?
7. Vilken kategori för-och nackdelar är tongivande i de olika undervisningsformerna?
8. Finns det en balans mellan kategorierna som gör att man kan skapa en undervisning bestående av det bästa från båda typerna av undervisning?

4. Metod

I det här kapitlet kommer jag ge en kort bakgrund till beslutet omkring arbetet och sedan kortfattat beskriva de olika momenten i kvasiexperimentet och den jämförande fallstudien.

” .....det skulle vara intressant att studera inflytande vidare genom att istället för att se om elevinflytande existerar i skolan, se hur det gör det och effektiviteten av den”
(Carlsson & Dauksz, 2016, s. 37)

Det här är slutorden i Carlsson och Dauksz's sammanställning av forskningar och avhandlingar om elevinflytande, som blev startskottet för mitt arbete. Plötsligt insåg jag att jag och min undervisning kunde ha nytta av att skriva en uppsats. Jag beslutade att följa Carlsson's och Dauksz's råd till vidare forskning för att finna fram till hur min egen undervisning ser ut i ett nytt perspektiv, och planerade att i ett kvasiexperiment presentera två olika former av undervisningar för mina elever, och sen be dem i en enkät beskriva upplevelserna som för- och nackdelar med de olika undervisningsformerna.

4:1 Urval

Varför mina egna elever? Till att börja med var det meningen att jag skulle ha tre fokusgrupper på olika skolor i min kommun, en från åk7, en från åk8 och en från åk9, som jag skulle intervjua utifrån några frågor om det informella elevinflytandet på deras skola, men det passade dåligt med tider och drog ut på tiden. Jag undersökte möjligheterna att använda mina egna elever, och kom fram till lösningen med kvasiexperimentet.

Då jag undervisar musik med åk7, åk8 och åk9, såg jag dessutom möjligheten att få ett relativt stort datamaterial om jag använde mina egna elever som underlag. Dessutom skulle jag få en sammanställning av data som gällde på min skola och därigenom vara relevant för mig, för att kunna förbättra min undervisning. Och om jag kommer att vara kvar på samma skola kan jag fortsätta att utveckla min undervisning med de som startade åk7 förra året. Det här arbetet är alltså en jämförande fallstudie av ett kvasiexperiment utfört med tanke på att det kan vara början på en aktionsforskning över tre år på mina egna elever.

4:2 Kvasiexperimentet för att kunna jämföra de två undervisningsformerna

4:2:1 Den klassiska lärarstyrda undervisningen

Under en termin fick alla elever i flera projekt uppleva båda typerna av undervisning varvat projekt efter projekt. Jag beskriver här delar av åk8's hösttermin, åk7 och åk9 hade en lite annan ordning på projekten, men med klart uttalade skillnader på typerna av undervisning. Projekten med den klassiska lärarstyrda undervisningen innebär bl.a. att lära sig spela ett enkelt komp på trummor. Vi startar med att sitta i en ring där alla får samma instruktioner och jag visar först en och en, och sen tre och tre, och sen får alla pröva tillsammans, hela tiden genom att härma mig så alla kan ha koll på att alla har lärt sig rätt. Det skall också nämnas att undervisningen sker i halvklass 14-16 elever.

När alla har förstått och behärskar steg 1.(Betygsnivå E), går vi över till att spela på riktiga trummor. Hittills har vi bara klappat på våra lår. En och en får spela kompet på trummor medan jag spelar en ackordföljd på pianot från t.ex. ”I will survive”. Alla andra sitter och lyssnar, övar tyst på sina lår och väntar på sin tur. På en lektion hinner alla spela med mig tre eller fyra gånger.

Först spelar jag samma typ av komp på pianot som på trummorna, steg 2. (Betygsnivå C), och senare när de blivit säkrare spelar jag något annat, så att de måste lita på sig själva mer och mer, och så att jag kan lita på dem, steg 3.(Betygsnivå A)

Alla i gruppen får samma behandling och en tydlig genomgång av kunskapskraven på detta för de olika nivåerna E, C, och A. De lär sig förhoppningsvis lika mycket även om de är på olika nivåer, men det är en annan diskussion. Senare görs liknande genomgångar av vad som skall behärskas för att spela piano och gitarr och elbas. Dessa arbetsperioder om ca tre veckor är varvade med lektioner där eleverna får spela, öva och sjunga själva efter bästa förmåga, eller leta rätt på låtar som de vill sjunga eller lära sig spela.

4:2:2 Undervisning med ökat elevinflytande

Lagom till julavslutningen meddelade jag att. ”Nu får ni fixa en konsert till julavslutningen! Vi behöver fem låtar. Säg till om ni behöver hjälp.” De fick bestämma själva med vem de skulle jobba och med vilken låt (jag föreslog dock ett max antal medlemmar i gruppen till fyra). Om de inte kom på någon låt kom jag med förslag som nästan alltid ratades. Jag fick mycket att göra, främst att arrangera låtarna som de ville framföra så att de kunde spela och sjunga dem. Men också med att styra repetitionerna, för det var inte många som visste hur man jobbar tillsammans utan lärare. Några ville jobba själva och några ville ha hjälp hela tiden. Ett eldprov för många av oss. De flesta visste hur de ville att det skulle låta, men visste inte hur det skulle göras.

Jag har ansträngt mig under denna hösttermin att renodla och överdriva de två olika undervisningsformerna, eftersom eleverna inte visste om det förrän de fick enkäten i början på vårterminen. Och för att eleverna i elevinflytandeperioderna verkligen skulle förstå att när de hade ett stort eget ansvar för hur arbetet skulle fortgå, hjälpte jag bara till när någon bad mig om det. Jag gick hela tiden från grupp till grupp, för att se om de ville ha hjälp med något, och för att se hur arbetet fortskred. Ett par gånger var jag tvungen att ingripa i processen, eftersom de inte kunde bestämma sig för vilken låt de skulle framföra. Jag fick ge dem en deadline när det skulle vara bestämt, om de skulle kunna vara med på konserten.

Den andra formen av undervisningen, den ”klassiska” som jag styrde, var så stereotyp som möjligt med moment som var helt klart rätt eller fel, med olika nivåer och odiskutabla anvisningar för olika betygskrav. Hela tiden med alla eleverna samlade. I normala fall är undervisningen periodvis friare och mer varierad. Elevernas frustrationer och svårigheter med den fria lärandesituationen visar på att en, helst fler, helt speciell typ lärare eller coach skall finnas till hands överallt och hela tiden för att arbetet skall bli effektivt. Jmf. J. Karlsson (2014)

I arbetsperioderna med elevinflytande skulle eleverna alltid arbeta i mindre grupper och genomgående i alla årskurser valde de att arbeta med sina bästa kompisar med samma kön. Det blev nästan uteslutande flickor för sig och pojkar för sig. Detta kan bero på att all annan undervisning på skolan genomförs med ett normkritiskt förfarande, speciellt när det gäller grupparbeten. Det kan också bero på att musikmaken skiftar ganska markant med könstillhörigheterna. I musikundervisningen upplever eleverna dessutom en friare lärandesituation där det är tillåtet att man är lite mer sig själv, är kreativ och har lite kul. En av eleverna skrev också ” Man presterar bättre när man får jobba med sina vänner”.

Jag har också valt att låta dem bilda grupper själva, eftersom jag ser dem bara en gång i veckan och hade ingen kunskap om med vem de arbetar bäst med eller inte alls. Hamnar man i en grupp som behöver lång tid på sig för att fungera hinner de inte skapa eller komma överens om någonting på en hel månad. Några hamnar utanför det kreativa arbetet och några smiter medan andra styr och ställer. En rättvis bedömning blir närmast omöjlig. Hälften av eleverna är i värsta fall omotiverade, och det har vi inte tid med om alla skall utvecklas och prestera något som går att bedöma och betygsätta. Detta är bakgrunden till varför jag delat upp svaren i enkäten i flickor och pojkar. Jag ville se om det fanns några genusrelaterade hypoteser om olika åsikter och hållningar angående undervisningsformerna, beroende på om man var flicka eller pojke (eller valt att sluta sig till den grupp man kände störst tillhörighet till). Jmf. Rönnlund (2011)

4:3 Den jämförande fallstudien

4:3:1 Enkäten

Jag skapade en enkät där de själva kunde skriva om sina upplevelser, istället för att svara typ bra eller dåligt på en skala, eller något som bara visar om de har inflytande eller inte, och upplever det som tillräckligt eller inte. Jmf. Forsberg (2000, s.143). Frågorna ger också svar ur ett motivationsteoretiskt perspektiv vilka möjligheter till att tillgodose våra grundbehov de två undervisningsformerna ger.(Jungert, 2017)

Att fylla i enkäten blev en frivillig men betygsgrundande uppgift som en reflektion över deras eget lärande vilket ledde till nästan 100% deltagande av alla elever i åk7-9. Enkäten besvarades av 176 elever som tillsammans gjorde 912 utlåtanden om för-och nackdelar med dels klassisk lärarstyrd undervisning där läraren bestämmer exakt vad som skall läras och övas på, och dels undervisning där eleverna har fått största ansvaret för hur och vad som skall arbetas med. De fick följande frågor att besvara med egna ord.

1. Hur upplever du undervisningen när läraren styr och visar exakt vad som skall göras?
2. Vilka är fördelarna med denna slags undervisning?
3. Vilka är nackdelarna med denna slags undervisning?
4. Hur upplever du undervisningen när eleverna får bestämma undervisningen?
5. Vilka är fördelarna med denna undervisning?
6. Vilka är nackdelarna med denna undervisning?

Svaren blev personliga och innehöll ibland upp till tre olika för-eller nackdelar och bidrog till en omfattande nyansrik beskrivning av undervisningsformernas för-och nackdelar.

4:3:2 Etik

Enligt vetenskapsrådets regler för god forskarsed, har jag berättat för alla informanter och garanterat att alla svar och uttalanden har blivit anonymiserade (alla namn har tagits bort) efter betygsbedömningen, och de uttalanden som kunde tolkas som personliga eller av känslig art har sorterats bort.

4:3:3 Sammanställning av data

Innan jag började räkna och analysera delade jag upp alla svaren i flickor och pojkar för att sen dela de två högarna i tre årskurshögar, därefter renskrevs alla utlåtanden och sorterades i grupperna flickor, pojkar i åk7, åk8, och åk 9. Det blev sex olika grupper som var och en skrivit fyra olika utlåtanden, för-och nackdelar med två olika undervisningsformer, i allt 24 boxar (se Bilaga 2-25). Så här ser en box ut (se nedan). Den visar utlåtanden från gruppen flickor åk8 angående fördelarna med klassisk lärarstyrd undervisning. Alltså en box utav fyra som beskriver utlåtanden från flickor i åk8:

Gruppen åk8 flickor 42 st. (Bilaga11)

Man lär sig bra;I
Man gör rätt direkt;III
Det går snabbare;IIII
Alla lär sig samtidigt
Man kan hjälpa varandra
Man gör inte fel;I
De flesta förstår uppgiften, sällan missförstånd;I
Det blir tydligt och roligt;IIII*
Ens musikalitet breddas;I
Lär sig uppnå kunskapskraven
Mer effektivt och roligare;I*
Man förstår/vet precis vad man skall göra;IIIIII
Man lär också av att se de andra
Alla har samma förutsättningar;II
Man kommer snabbt vidare
Känner mig trygg när jag vet vad jag skall göra ;I
Jag lär mig nya saker
Enklare att förstå, det blir lättare;I
Man behöver inte fråga;II
Fokuserar bättre, slipper stress
Jag ser mina utvecklingsområden själv
Läraren har koll på att man arbetar med olika saker;I
* “tydligt och roligt” samt “effektivt och roligare” räknas som 3 olika uttalanden.

I Enkät-sammanställningen ser sammanfattningen av flickor Åk 8 ut så här; (bilaga 14.)

Åk8 Flickor 42 st
Fördelar med klassisk lärarstyrd undervisning 53 utlåtanden / 23 fördelar*
Nackdelar med klassisk lärarstyrd undervisning 55 utlåtanden / 26 nackdelar
Fördelar med undervisning med informellt elevinflytande 62 utlåtanden / 25 fördelar
Nackdelar med undervisning med informellt elevinflytande 54 utlåtanden / 21 nackdelar
Gruppen flickor åk8 har (liksom flickor åk 7) färre utlåtanden om klassisk lärarstyrd undervisning och högre antal utlåtanden om undervisning med informellt elevinflytande 108/116

Gruppen ser fler fördelar med undervisning med informellt elevinflytande än nackdelar
Sammanlagt 224 utlåtanden från 42 elever (flickor åk8)

4:3:4 Den första av tre jämförande analyser

Denna första sammanställning och sammanfattning kunde ge mig svaren på genusskillnader och engagemang i de olika grupperna bara genom att räkna antalet uttalanden, snitt och procentsatser. Genusskillnader och engagemang finns problematiserat i dessa 3 frågeställningar;

1. Finns det skillnader mellan flickor och pojkar vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
2. Finns det skillnader mellan årskurserna vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
3. Kommer man kunna se om de äldre eleverna vill ha mer informellt inflytande över undervisningen än de yngre eleverna?

4:3:5 Jämförelse nummer två och tre

Under renskrivningsperioden upptäckte jag att det fanns många nyanser om samma sak men också helt olika kategorier.

Nyanser kunde vara; ”man kanske lär sig fel”, ”man lär sig rätt från början”, ”man breddar sitt kunnande” tre utlåtanden om samma sak.

Kategorier handlade helt enkelt om olika saker som; ”man får inte utveckla sin kreativitet” och ”det blir långtråkigt att vänta”, ”man lär sig inget om man redan kan”.

Nyanserna är många och härrör ofta till personliga upplevelser och speciella händelser, medan kategorierna av för-och nackdelar i stort sätt behandlar fyra områden; Kunskapsinhämtning, lärandesituation, personlig utveckling och arbetsglädje. Dessa har jag valt:

1. att jämföra med begrepp från motivationsteorin SDT för en analys av graden av inre motivation och möjligheterna att tillgodose elevernas grundläggande behov, Kompetens, Samhörighet och Autonomi i de två undervisningsformerna.

<u>Mina kategorier</u>	<u>Begrepp inom motivationsteorin SDT</u>
------------------------	---

• Kunskaps inhämtning:	Kompetensbehovet, möjligheten att utvecklas.
• Lärandesituation:	Samhörighetsbehovet, möjligheten att utveckla bra relationer.
• Personlig utveckling: Jmf. elevinflytande	Autonomibehovet, möjligheten att välja skoluppgifter.
• Arbetsglädje:	Inre motivation

2. att jämföra med Skolverkets formuleringar ang. syftet med musikundervisningen och ökat elevinflytande i förhållande till ålder och mognad, för att få material till lektionsplanering och progression i undervisningen.

<u>Mina kategorier</u>	<u>Skolverkets formuleringar</u>
------------------------	----------------------------------

• Kunskaps inhämtning:	för-och nackdelar handlar om att utveckla förmågor och skapa tilltro till dem.
• Lärandesituation:	för-och nackdelar handlar om graden av informellt elevinflytande, deltagande i planering om arbetssätt.
• Personlig utveckling:	för-och nackdelar handlar om ökat inflytande ansvarstagande och ökad mognad.
• Arbetsglädje:	för-och nackdelar handlar om motivation.

Ovanstående två jämförelser och analyser av kategorier och studiemotivationens behov, kan ge mig svaren på de resterande fyra frågeställningarna.

5. Vilken av undervisningsformerna föredrar eleverna och varför?
6. Vilken form av undervisning har den bästa förutsättningen för inre motivation? Vilka fördelar hänger samman med den?
7. Vilken kategori för-och nackdelar är tongivande i de olika undervisningsformerna?
8. Finns det en balans mellan kategorierna som gör att man skapa en undervisning bestående av det bästa från båda typerna av undervisning?

Kommentar:

Omräknadet i procentsatser gör att man t.ex. lättare kan se att kunskapsinhämtning inte är den största kategorin av uttalanden i undervisningen med informellt elevinflytande.

Att decimera flera hundra nyanser till de fyra kategorierna gav också en mer lättolkad bild av vad huvudingredienserna är i själva undervisningen. Det som engagerar och är viktigare än annat. Balansen mellan de olika kategorierna, eller hur de mer eller mindre dominerar uttalandena om för- eller nackdelarna, med den ena eller andra formen av undervisning varierade.

Genom att översätta kategorierna till begrepp inom motivationsteorin SDT, kan man t.ex se genom uttalandena om fördelarna med den klassiska undervisningen att kompetensbehovet, och samhörighetsbehovet finns tillgodosett i hög grad, men autonomitetsbehovet inte riktigt blir tillgodosett och endast fem procent kan uppleva inre motivation.

Man skulle vid första genomläsning och sortering av elevernas uttalanden tycka att elevernas formuleringar om för-och nackdelar borde ha olika tyngd. Man borde i sammanställningen och analysen av enkäten eventuellt ta mer hänsyn till en som säger ”jag lär mig ingenting” än till en som säger ”det kan bli tråkigt”.

Jag har valt att låta varje formulerad fördel och nackdel betyda lika mycket, för annars vore det samma som att säga att vissa elever är viktigare än andra. En formulerad för-eller nackdel kan för den enskilde eleven betyda all skillnad i hela världen, känna sig lyssnad på, tagen på allvar, bli motiverad och växa med uppgiften.

Egentligen skulle jag inte kategorisera i bara fyra typer och missa hur nyanserat och specifikt eleverna på skolan uppfattar och formulerar lärandesituationen och frustrationen med sitt egna inflytande, sitt eget lärande, sin egen utveckling, sina egna visioner, sin egen motivation, sin egen roll i gruppen, bland alla grupper och sitt eget intåg i en vuxnare värld. Det är inte bara bra eller dåligt, utan också essensen och en avgörande information om vad en formativ bedömning grundar sig på, och hur man kan bemöta varje elev i varje elevs unika upplevelse av sin lärandesituation. Men det är ett annat kapitel som dock tål att nämnas i anknytning till denna studie.

5.Redovisning-resultat

Den jämförande fallstudien innehåller tre jämförelser av de 912 utlåtandena i enkäten. En i siffror och tal, en utifrån olika kategorier av för-och nackdelar och en sett ur ett motivationsteoretiskt perspektiv.

5:1 Den första delen av den jämförande fallstudien

Den första delen av den jämförande fallstudien är ett försök att med siffror ge svar på de tre första frågeställningarna och visa på några generella tendenser.

1. Finns det skillnader mellan flickor och pojkar vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
2. Finns det skillnader mellan årskurserna vad gäller fördelningen av för-och nackdelar?
3. Kommer man kunna se om de äldre eleverna vill ha mer informellt inflytande över undervisningen än de yngre eleverna?

5:1:1 En sammanställning av alla utlåtanden i siffror i tabellform

Först en tabell som visar mängden utlåtanden från alla elever.

Tabell 1. Handlar om antalet utlåtande av elever i åk 7-9 redovisat för flickor respektive pojkar.

Utlåtanden om för-och nackdelar med de två undervisningsformerna.

		Klassisk förd.	Klassisk nackd.	Elevinfl. förd.	Elevinfl. nackd.
Årskurs 7	F	43	47	59	50
	P	39	35	40	30
Årskurs 8	F	53	55	62	54
	P	39	36	34	34
Årskurs 9	F	28	24	31	25
	P	29	20	26	19
Totalt		231	217	252	212 summa 912

Kommentar: Tabell 1. visar att det totala engagemanget lutar åt fördelarna med undervisning med informellt elevinflytande. Om det är för att det är roligast eller för att det utvecklar personligheten mest, behövs en längre tids forskning för att kunna utröna. Den klassiska undervisningen är utstuderat effektiv och att studera effektivt i ett fritt ämne som man har en gång i veckan kan kännas omotiverat.

Tabell 2. Handlar om att antalet flickor och pojkar i de olika grupperna spelar också roll vid uträkningen av engagemanget, dvs. antalet utlåtanden i förhållande till antalet svaranden.

		Antal svarande i de olika grupperna.	
		F	P
Årskurs 7	F	34	-
	P	-	30
Årskurs 8	F	42	-
	P	-	31
Årskurs 9	F	21	-
	P	-	18
Totalt		97 +	79 = 176

Kommentar: Tabell 2. Visar bara det reella antalet elever, vilket är bra att ha i bakhuvudet när man ser antalet utlåtanden. Ingen elev har bara skrivit ett utlåtande och därför är siffrorna högre i Tabell 1. Än i tabell 2. Tabell 1. visar på ett generellt engagemang som berör alla elevers intressen. Tabell 2. kommer att hjälpa oss att se mer specifika engagemang i de mindre grupperna och skillnader mellan flickor och pojkar.

5:1:2 Skillnader mellan flickor och pojkar, engagemang i siffror

Tabell 3. Handlar om antalets utlåtande av elever i åk 7-9 redovisat för flickor respektive pojkar.

Antal utlåtanden/ antal elever = kvot som visar antalet utlåtanden per person, utan hänsyn till för eller nackdelar.

		Klassisk undervisning	Informellt inflytande	Totalt
Årskurs 7	F	92 / 34 = 2,7	109 / 34 = 3,2	201 / 34 = 5,9
	P	74 / 30 = 2,5	70 / 30 = 2,3	144 / 30 = 4,8
Årskurs 8	F	108 / 42 = 2,6	116 / 42 = 2,8	224 / 42 = 5,3
	P	73 / 31 = 2,4	68 / 31 = 2,2	141 / 31 = 4,5
Årskurs 9	F	52 / 21 = 2,5	56 / 21 = 2,6	108 / 21 = 5,1
	P	49 / 18 = 2,7	45 / 18 = 2,5	94 / 18 = 5,2
Totalt		448 / 176 = 2,5	464 / 176 = 2,6	912 / 176 = 5,2

Kommentar: Jag har valt att se att ett större engagemang är lika med fler än ett utlåtande per person som ett tecken på att det är något som eleven anser vara angeläget. Eleven upplever fler nyanser än bara bra eller dåligt och ser det som viktigt att göra fler utlåtanden om fler för-och nackdelar. Vi kan t.ex. se att flickorna i åk 7 och 8 har nästan tre utlåtanden per person angående informellt elevinflytande, medan pojkarna i samma årskurser bara har lite mer än två utlåtanden per person.

Den mest engagerade gruppen är flickor åk 7, den minst engagerade gruppen är pojkar åk 8. Rent generellt är flickor mer engagerade än pojkar i alla tre årskurserna. Jmf. Jonvallen (2017).

Flest antal utlåtanden fick ”fördelar med undervisning med informellt elevinflytande”.

5:1:3 Fördelningen av för-och nackdelar

Tabell 4. Handlar om fördelningen av de 912 utlåtandena ang. för-och nackdelar med de olika undervisningsformerna.

		Klassisk förd	Klassisk nackd.	Inflyt förd.	Inflyt. nackd.
Årskurs 7	F	43	47	59	50
	P	30	35	40	30
Årskurs 8	F	53	55	62	54
	P	37	36	34	34
Årskurs 9	F	28	24	31	25
	P	29	20	29	18
Totalt		230	218	252	212

Uppdelningen i att varje undervisningsform har både fördelar och nackdelar resulterade i följande generella tendenser angående engagemanget för de olika undervisningsformerna.

Det största engagemanget angående de två undervisningsformerna gav följande resultat:

252 utlåtanden fick fördelarna med undervisning med ökat informellt elevinflytande,
230 utlåtanden på andra plats rörande fördelarna med lärarstyrd undervisning,
218 utlåtanden för nackdelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen och
212 utlåtanden för nackdelarna med undervisningen med ökat informellt elevinflytande.

Positivt är att alla eleverna sett fler fördelar än nackdelar med de olika typerna av undervisning. 482 utlåtanden om olika fördelar mot 430 utlåtanden om olika nackdelar.

5:1:4 Analys av den första jämförelsen, skillnader mellan flickor och pojkar

Flickor och pojkar är sammanställda var för sig eftersom de vid den elevstyrda undervisningen delade automatiskt upp sig i flick-och pojkgrupper utan hänsyn till skolans normkritiska hållning angående grupparbeten. Eventuellt kan man utläsa en förklaring till detta fenomen i fördelningen av för-och nackdelar. Man arbetar kanske bäst och trivs bäst med dem som tycker likadant.(Jonvallen,2017) En annan skillnad ur genusperspektivet är flickornas sammanlagda 152 utlåtanden angående fördelarna med undervisning med informellt elevinflytande mot pojkarnas 100 utlåtanden. Skillnaderna i gruppstorlek minskar diskrepansen en aning men kan uttryckas exaktare på följande sätt; 97 flickor med i snitt 1,56 utlåtanden, mot 79 pojkar med i snitt 1,26 utlåtanden angående fördelarna med informellt elevinflytande. Ytterligare skillnader mellan könen kan ses på att flickorna har generellt ett större engagemang med ett snitt av 1,36 utlåtanden per person mot pojkarnas 1,17 utlåtanden person för hela enkäten, jmf. (Jonvallen, 2017).

Däremot finns det knappt någon skillnad angående fördelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen, flickorna hade 1,27 utlåtanden per person om den klassiska lärarstyrda undervisningen och pojkarna 1,30 utlåtanden per person.

Den klassiska lärarstyrda undervisningen var dock det område som engagerade mest bland pojkar vilket visar på att pojkarna tenderar att föredra klassisk lärarstyrd undervisning och flickorna undervisning med ökat elevinflytande med deltagande i planering och undervisning. Detta visar på en nyansskillnad gentemot tidigare forskning och antaganden (Carlsson och Dauksz 2016) när vi tar hänsyn till genuskillnader. (Se diagram 2.)

Man kan också se tendenser till genuskillnader i och med att pojkarna har fler utlåtanden som formulerade fördelar med de olika undervisningstyperna än formulerade nackdelar. Flickorna däremot verkar endast ha en antydning till att lättare kunna formulera nackdelar, förutom angående undervisningen med informellt elevinflytande som ”peakar”. (Se Diagram 3.)

5:1:5 Ökat inflytande med ålder och mognad?

Flickorna har samma åsikter och utlåtanden i Åk7 och Åk8 men upptäcker i Åk9 fler fördelar med lärarstyrd undervisning än nackdelar. Vilket kan ge en hint om orsakerna till varför eleverna inte har ökat elevinflytande med stigande ålder och mognad enligt Skolverkets direktiv.(Hjortborg 2015). (Se diagram 4)

Verkligheten kan vara en annan. I betraktning skall tas att denna forskning är gjord på elever som befinner sig på olika årskurser och inte en elevgrupp som följts under tre år, vilket skulle ha gett en högre validitet angående progressionens inverkan på elevernas mognadsutveckling.

Eller om de haft samma lärare i flera år (Brodin, 2002).

5:2 Den andra delen av den jämförande fallstudien

Den här delen av studien kan ge svar på frågeställningarna 4, 5 och 7 genom att använda mina kategorier av för-och nackdelar och Skolverkets formuleringar i Lgr 11 om ökat elevinflytande och syftet med musikundervisningen.

4. Kommer man kunna uttyda någon form av balans mellan nackdelar och fördelar och mellan den klassiska undervisningen och den med informellt elevinflytande?
5. Vilken av undervisningsformerna föredrar eleverna och varför?
7. Vilken kategori för-och nackdelar är tongivande i de olika undervisningsformerna?

5:2:1 Fyra kategorier med utlåtanden som beskriver Skolverkets formuleringar.

En del av syftet med hela kvasiexperimentet utvecklades till att skapa en bild av innehållet i en undervisning genom att utgå ifrån dessa fyra huvudkategorier. Solklart om vi jämför lagtexten om vad varje elev skall erbjudas med vad de olika kategorierna står för .

De fyra kategorierna beskriver vad skolverket förespråkar angående ökat elevinflytande och syftet med musikundervisningen i skolan.

<u>Mina kategorier</u>	<u>Skolverkets formuleringar</u>
• Kunskaps inhämtning:	utveckla förmågor och skapa tilltro till dem.
• Lärandesituation:	ökat elevinflytande deltagande i planering om arbetssätt.
• Personlig utveckling:	handlar om ökat inflytande ansvarstagande och ökad mognad.
• Arbetsglädje:	handlar om inre motivation.

En sammanfattning i form av procentsatser av de fyra kategorierna i de olika undervisningstyperna ser ut så här, för enkelhetens skull omvandlad till tabeller.

5:2:2 ”Man blir kreativ”! Fördelarna med undervisning med informellt inflytande.

Fördelningen av kategorier i undervisning med informellt elevinflytande.

Tabell 5. Handlar om fördelningen av fördelarna med undervisning med informellt elevinflytande omräknat i procentsatser. Med avseende på kategorierna kunskapsinhämtning, lärandesituation, personlighetsutveckling samt arbetsglädje.

Upplevelse bland flickor och pojkar i årskurserna 7-9.

		Kunskap	Lärande	Personlighet	Arbetsglädje	Procent
Årskurs 7	Flickor	35	5	25	35	100
	Pojkar	33	5	34	28	100
Årskurs 8	Flickor	11	15	46	28	100
	Pojkar	15	33	17	35	100
Årskurs 9	Flickor	7	29	29	35	100
	Pojkar	16	16	38	30	100

Kommentar;

Tongivande är att största delen fördelar handlar om personlighetsutveckling och arbetsglädje i undervisningen med stort elevinflytande.

Kunskapsinhämtningen har det bäst i åk 7 medan den gradvis sjunker till låga procentsatser i åk 9, vilket skulle kunna tolkas som att man kanske vet mer vad man måste kunna när man går i åk9 och vill ha ett effektivt lärande innan slutbetygen sätts.

Kategorien fördelar ang personlighetsutvecklingen med undervisningen med informellt elevinflytande får 46 % av alla flickors uttalanden i åk8.

Lärandesituationen får däremot endast 5 % av alla utlåtanden hos flickorna och pojkarna i åk 7.

5:2:3”Man förstår/vet precis vad man skall göra” fördelarna med klassisk undervisning.

Som ytterligare en av alla jämförelser man kan göra bland de 24 boxarna tittar vi nu på fördelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen och elevernas upplevelser av den.

Tabell 6. Handlar om fördelningen av fördelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen omräknat i procentsatser. Med avseende på kunskapsinhämtning, lärandesituation, personlighetsutveckling samt arbetsglädje. Upplevelse bland flickor och pojkar i årskurserna 7-9.

		Kunskap	Lärande	Personlighet	Arbetsglädje	Procent
Årskurs 7	Flickor	75	23	2	0	100
	Pojkar	47	45	8	0	100
Årskurs 8	Flickor	40	40	7	13	100
	Pojkar	60	24	8	8	100
Årskurs 9	Flickor	41	56	3	0	100
	Pojkar	39	50	11	0	100

Kommentar;

Den tongivande typen av fördelar var angående kunskapsinhämtning i åk 7 flickor och åk8 pojkar. I åk 9 var den tongivande fördelen angående lärandesituationen.

Kunskapsinhämtning och lärandesituation var på samma nivå bland pojkar i åk7 och flickor åk8.

Fördelar angående arbetsglädje förekom endast i åk8 av 10/90 elever i åk8 (11%).

Fördelar angående personlighetsutveckling var genomgående högst bland pojkar åk9 11%. Den berör endast 13 elever i allt från alla grupper (ca7%)

När man jämför de två undervisningstyperna ser man tydligt att fördelarna berör helt olika sidor hos eleverna.

Den med det informella elevinflytandet berör elevernas motivation och möjligheter att utveckla sin personlighet.

Den klassiska undervisningen verkar kunna tillfredställa elevernas kunskapsörst.

Man skall också ta i betraktande av att det samma elever som uttalar sig om fördelar med bägge typerna undervisning. Eleverna är inte lika stereotypa som undervisningen kan vara.

5:2:4”Man kan få svårt att välja, kanske för svårt eller för lätt”, nackdelarna med undervisning med informellt elevinflytande.

Bland nackdelarna blir fördelningen annorlunda, först tittar vi på det informella elevinflytandet;

Tabell 7. Handlar om fördelningen av nackdelarna med undervisning med informellt elevinflytande omräknat i procentsatser. Med avseende på kunskapsinhämtning, lärandesituation, personlighetsutveckling samt arbetsglädje. Upplevelse bland flickor och pojkar i årskurserna 7-9.

		Kunskap	Lärande	Personlighet	Arbetsglädje	Procent
Årskurs 7	Flickor	36	54	7	3	100
	Pojkar	36	57	7	0	100
Årskurs 8	Flickor	54	33	13	0	100
	Pojkar	26	68	6	0	100
Årskurs 9	Flickor	32	56	12	0	100
	Pojkar	49	49	2	0	100

Kommentar;

Den tyngsta typen nackdelar är den angående lärande situationen med de högsta procentsatserna i hela enkäten 68% hos pojkar åk8 och i fyra utav sex grupper nämns nackdelarna med över 50%, dvs klart tongivande.

Kunskapsinläringen lider också med denna typ av undervisning och har höga siffror 49% och 54%, medan arbetsglädjen och personlighetsutvecklingen har mycket låga siffror, vilket skulle kunna betyda att man har kul och utvecklas som människa men kunskapsinhämtningen blir lidande p.gr. av en usel lärandesituation.

5:2:5 ”Man får inte lära sig att ta ansvar”, nackdelarna med klassisk undervisning.

Till sist tar vi en titt på nackdelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen;

Tabell 8. Handlar om fördelningen av nackdelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen omräknat i procentsatser. Med avseende på kunskapsinhämtning, lärandesituation, personlighetsutveckling samt arbetsglädje. Upplevelse bland flickor och pojkar i årskurserna 7-9.

		Kunskap	Lärande	Personlighet	Arbetsglädje	Procent
Årskurs 7	Flickor	11	21	33	5	100
	Pojkar	19	14	28	39	100
Årskurs 8	Flickor	12	27	55	6	100
	Pojkar	23	17	33	27	100
Årskurs 9	Flickor	16	22	37	25	100
	Pojkar	33	17	44	6	100

Kommentar;

Nackdelar som angår kunskapsinhämtning ökar för varje årskurs hos flickor och pojkar, mest ökar dem hos pojkar, från 19% till 33% i åk 9.

Tongivande är nackdelarna som angår personligutveckling i alla årskurser, pregnantast i åk 8. Anmärkningsvärt är att uttalanden angående arbetsglädjen har ombytta roller i åk9, från att nästan bara angått pojkarna i åk7 och åk8.

5:2:6 Analys av den andra jämförelsen

- Fördelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen kännetecknas av god kunskapsinhämtning och en god lärandesituation.
- Nackdelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen kännetecknas av brist på personlig utveckling.
- Fördelarna med undervisningen med informellt elevinflytande kännetecknas av möjligheter till personlighetsutveckling och arbetsglädje.
- Nackdelarna med undervisningen med informellt elevinflytande domineras av dålig lärandesituation och dålig kunskapsinhämtning.
- De två områden där mer än hälften av alla elever är eniga är fördelarna med klassisk lärarstyrd undervisning. 54.6 % av alla uttalandena hamnar på kunskapsinhämtning och lärandesituation.
- Den största gruppen 56,3% är eniga om nackdelarna med elevinflytandet kännetecknat av dålig lärandesituation och kunskapsinhämtning.
- Balansen mellan de två tongivande för-och nackdelarna angående kunskapsinhämtning och lärandesituation visar på att undervisningen kanske skulle bestå av lika delar klassisk lärarstyrd undervisning och undervisning med informellt elevinflytande.

Jämför med diagram 5,6,7,8,9 och 10.

5:3 Den tredje delen av den jämförande studien med SDT

Med hjälp av delar av den psykologiska motivationsteorin Self Determination Theory skall jag försöka ge svar på frågeställningarna 6. och 8.

6. Vilken form av undervisning har den bästa förutsättningen för inre motivation? Vilka fördelar hänger samman med den?

8. Finns det en balans mellan kategorierna som gör att man kan skapa en undervisning bestående av det bästa från båda typerna av undervisning?

5:3:1 Teorigenomgång

De handlar om elevernas motivation och vi utgår ifrån att alla vill lära sig spela musik, om än så lite, i vart fall kunna tillräckligt för att medverka i ett musikaliskt sammanhang. Om vi tittar på våra resultat men byter ut kategorierna mot de tre grundläggande behoven elever har för att dels, kunna uppleva inre motivation och dels, ha möjlighet att höja graden av den yttre motivationen. Detta kräver en förklaring och jag återkommer till detta snart.

För att göra det mer förståeligt arbetar vi i denna studie endast med elevernas utlåtanden om fördelarna med de två undervisningsformerna. Det är omöjligt att bygga upp en ökad motivation i något som eleverna redan ser nackdelar med. Som tur är, har dessa elever, fler utlåtanden om fördelar än om nackdelar. Men på en annan skola, ett annat år, en annan dag hade resultaten kanske sett annorlunda ut, men nu utgår vi från de data vi har så länge.

Tillbaks till kategorierna dvs. ingredienserna som lärandemiljön består av och önskan att kunna höja sin motivation. Har man inte inre motivation så har man helt säkert en yttre motivation och strävar efter en inre motivation. Men vad är då den yttre motivationen? Enklast att förstå den, är om vi sätter upp den yttre motivationen som olika nivåer eller grader av självbestämmande, så förstår vi att man beroende av bl.a. omgivningar och förväntningar strävar efter nivåerna 4 och 5, integrerad motivation och inre motivation.

- 0 Amotivation, ingen motivation alls, sällsynt förekommande.
- 1 Extern motivation, en stjärna i boken eller löfte om högt betyg.
- 2 Infogad motivation, man vill leva upp till omgivningens förväntningar.
- 3 Identifierad motivation, man gör uppgiften för den känns meningsfull för mig och andra.
- 4 Integrerad motivation, den identifierade motivationen har blivit en del av din person.
- 5 Inre motivation, uppgiften utförs för att det är en glädje i sig.

Ingenting av det här går att jobba med om vi inte befinner oss i en miljö som gör det möjligt, den miljön består av tre grundläggande behov som är tillgodosedda eller tillfredsställda, vi har nämnt dem förut i texten. Denna teorin heter egentligen BNT (basic need theory) och är en del av den mer komplexa SDT (self determination theory). (Jungert, 2017)

1. Kompetensbehovet: Jag vill bli bättre, kunna mer, lära mig saker och ting.
2. Samhörighetsbehovet: Jag vill utveckla bra relationer till kompisar och lärare.
3. Autonomitetsbehovet: Jag vill klara mig själv, jag vill ta ansvar och välja vad jag vill lära mig.

De här tre behoven kan man översätta direkt till elevernas kategorier av utlåtanden, i detta fallet fördelarna.

Fördelarna om kunskapsinhämtning = Kompetensbehovet, ("man lär sig rätt från början").

Fördelarna om lärande situationen = Samhörighetsbehovet, ("man presterar bäst bland sina kompisar").

Fördelarna om personlighetsutveckling = Autonomitetsbehovet, ("man lär sig ta ansvar").

Så har vi arbetsglädjen kvar och den är detsamma som inre motivation. (det blir roligare).

Med dessa glasögon på, tar vi en titt på våra två undervisningsformer i ett nytt perspektiv.

5:3:2 Fallstudiens tredje jämförelse .

1. Fördelarna med den klassiska undervisningen har positiva utlåtanden från:

49% av eleverna om att kompetensbehovet är tillgodosett (kunskapsinhämtning),

40% av eleverna om att samhörighetsbehovet är tillgodosett (lärandesituationen),

6% av eleverna om att autonomitetsbehovet är tillgodosett (personlighetsutvecklingen),

5% av eleverna känner inre motivation (arbetsglädje).

2. Fördelarna med undervisningen med informellt elevinflytande har positiva utlåtanden från:

24% av eleverna om att kompetensbehovet är tillgodosett (kunskapsinhämtning),

15% av eleverna om att samhörighetsbehovet är tillgodosett (lärandesituationen),

31% av eleverna om att autonomitetsbehovet är tillgodosett (personlighetsutvecklingen),

30% av eleverna känner inre motivation (arbetsglädje).

5:3:3 Analys och kommentarer till den tredje jämförelsen

Analys 1:

Vi kan dra en konklusion ur fördelningen av fördelarna i den klassiska undervisningen, att den visar brister vad gäller autonomitetsbehovet. Det är bara 5% av eleverna som känner inre motivation. Dessutom blir det svårt att höja de andra elevernas yttre motivation då ett av de grundläggande behoven, autonomitetsbehovet inte är tillgodosett.

Kommentar:

Vi vet att det vore onormalt om större delen av eleverna i en skola eller en klass kände inre motivation. Vi måste också ta i beaktande att dessa siffror är ett genomsnitt för alla 176 elever som deltog i kvasiexperimentet och svarade på enkäten. Dessa siffror varierar från årskurs till årskurs och från klass till klass och mellan pojkar och flickor. Nu har vi gjort en generell grovanalys som ger en fingervisning åt vilket håll en balanserad undervisning skall planeras.

Analys 2.

Vi kan dra konklusionen ur fördelningen av fördelarna i undervisningen med informellt elevinflytande, att den har ett imponerande högt antal elever 30%, som har inre motivation trots att samhörighetsbehovet bara ligger på 15%.

Kommentar:

Rent balansmässigt verkar den här modellen av undervisning kunna tillfredställa och motivera fler elever även om resultaten i form av betyg kanske inte blir lika höga. Att samhörighetsbehovets blygsamma närvaro inte påverkat den inre motivationen är anmärkningsvärt, men kan kanske förklaras med att undervisningen i skolan går mer och mer mot en individuell utveckling.

Slutkommentar:

Autonomitetsbehovet är rikligt tillgodosett vilket betyder att man i hög grad får bestämma själv vad man vill jobba med, vilket ganska tydligt visas med den höga siffran på inre motivation. Vi vet också i denna studie att det är ett snitt från alla elever årskurs 7-9, och tittar vi på varje enkelt grupp ser vi en stor skillnad från år till år och mellan flickor och pojkar. Man kan se att det är en undervisningsform som inte funnit sin slutliga form. Den blir naturligtvis också mer utsatt genom kvasiexperimentet, som innehöll ett stort mått av reellt elevinflytande. Spännande ändå att snittsiffrorna ger den bästa balansen av de två undervisningsformerna.

Jag tror knappast att dessa siffror och slutsatser kan visa någon tendens för musikundervisningen i Sverige, eller för-och nackdelar med "ökat elevinflytande", men det är ett verktyg för mig och kanske andra. Det kan vara bra att se när en undervisning haltar och den inre motivationen är låg, var man skall lägga krutet för att få ett fruktbart och utvecklande lärandeklimat i samarbetet med eleverna.

Med den tredje jämförelsen av data utifrån den motivationspsykologiska teorin SDT, fick vi svaret på den åttonde frågeställningen, om balans mellan kategorierna. En kombination av de två undervisningsformerna skulle kunna vara fruktbar, om man följde elevernas önskemål om studieresultat som första prioritet. Dvs bygga en undervisning baserad på fördelarna från den klassiska formen och fördelarna från undervisningen med informellt elevinflytande.

Om man vill ha fler elever med inre motivation och högt självbestämmande kan man prioritera undervisningen med informellt undervisning och hoppas på goda resultat om några år. Motivationsteorin tenderar att arbeta på längre sikt.

6. Diskussion och slutsats

912 nyanser av bra och dåligt, en användbar sammanställning av utlåtanden

De här tre jämförelserna gjorda på sammanställningen med olika kategorier av för- och nackdelar ger inte bara svar på frågeställningarna och syftet för min undersökning, utan kommer också vara en utgångspunkt för dialog mellan mig och mina elever. Förutom ett återkopplingsmaterial till eleverna och ett material för vidare forskning om progressionen av informellt inflytande i skolan, kan alla utlåtanden användas som arbetsmaterial och kursmaterial till att skapa en ”komplett” undervisningsform som innehåller valda fördelar från alla fyra kategorier. Antingen i samband med eleverna eller med lärare tillsammans i en kurs om pedagogisk planering.

Jag har fått svar på mina frågor och vet nu vad en komplett musikundervisningen skall bestå utav.

För effektivitetens skull och höga betyg visar min studie på att fördelarna från den klassiska undervisningen och fördelarna från undervisningen med informellt elevinflytande går att slå ihop. Ser man till antalet av elever med inre motivation som syftet med musikundervisningen, är undervisningen med informellt inflytande den bästa formen. Utmaningen kommer nu att ligga i hur man skapar undervisningen tillsammans med eleverna.

Personligen kommer jag att ha svårt att välja bort den mest effektiva undervisningsmetoden, för de faktiska resultaten är en motivationsfaktor som är svår att övertrumpfa.

Resultatet av studien pekar på att vi skall utgå ifrån, att vi skall använda de mest förekommande fördelarna gällande lärandesituationen och kunskapsinhämtningen från den klassiska undervisningen, och de mest förekommande fördelarna från undervisningen med det informella elevinflytandet. Och kommer kanske tillsammans med eleverna kunna komma överens om vilka delar av undervisningen läraren skall ta hand om och vilka delar som eleverna helst bestämmer över. Eller som ett än mer uttalat samarbete. Här finns delaktighet, här finns ansvarstagande, här finns demokratiska principer och ett informellt elevinflytande dvs möjligheter till påverkan. I vart fall ingredienserna för en ”komplett” undervisningsform.

Detta kan nog vara en ram och utgångspunkt för ett bra samarbete med eleverna. Jmf. Korpea, (2004). Men jag befärrar att arbetsinsatserna blir stora med bl.a. att snabbt och hela tiden kunna arrangera om och göra nyskriven musik spelbar för många elever, med det snabbt växande utbudet av musik vi lyssnar på idag och som fångar dagens ungdom och dess musiksmak. En stor utmaning för de flesta som arbetar med musikundervisningen i grundskolan. Om eleverna skall bli någorlunda nöjda med resultatet av arbetet med sina egna musikval, är det en del enklare låtar som man bör träna ”hantverket” på först, för att dels få en rättvis bedömning och dels lära sig grunderna i hur man samarbetar för att kunna spela och sjunga tillsammans. En given plats för den klassiska lärarstyrda undervisningen, men alltså en utmaning att göra de nödvändiga övningarna lustfyllda eller så intressanta att det inte spelar roll om det inte är den musik eleverna känner till. Dessutom är den mesta musiken av idag skapad med digitala hjälpmedel där de flesta skolor fortfarande har gitarrer och enkla keyboards att tillgå. Men det är en annan diskussion.

Elevernas frustrationer och svårigheter med lärandesituationen visar på att en helt speciell typ lärare skall finnas till hands i hög grad, för att arbetet skall bli effektivt.

Hittar vi bara rätt lärare som brinner för sitt kall och kan vara en flexibel och lyssnande coach med stor erfarenhet, så vet vi att den kompletta musikundervisningen kan skapas och passa in i Skolverkets uppmaningar. Och den stämmer överens med lagtexten så när som på en punkt.

Ökat deltagande och ökat elevinflytande över undervisningen stigande med elevens ålder och mognad. Inte bara min utan bl.a. också Swahns (2015) studier om gymnasieelever och högstadijelever visar på att eleverna längre upp i åldrarna inte vill påverka och ta ansvar för vad de skall lära sig, de vill veta vad de skall lära sig, så att de sätta in allt krut på det. De vill kunna lita på att deras lärare vet vad som skall fokuseras på.

Avslutningsvis vill ytterligare påpeka att resultaten avser de elever som ingått i studien och kan inte generaliseras till andra högstadiel elever i Göteborg eller Sverige. Det hade krävt en helt annan design med ett stort slumpmässigt urval av högstadiel elever från många olika skolor.

7.Förslag till forskning

Begreppet mognad?

Under arbetet med denna studie fastnade mina tankar ofta omkring den demokratiska fostran av eleverna som skollagen och Skolverket uppmanar skolorna till. Åldersbegreppet är förståeligt och att man får fler möjligheter att påverka ju längre man gått på skolan, men att graden av mognad också skulle innebära samma förmåner. Det skulle ju innebära att vissa elever i åk8 och åk9 som mognar senare än t.ex. någon i åk7 får inte utöva inflytande i samma utsträckning som sina uppenbart smartare kompisar och yngre elever. Det stämmer nog överens med den grymma verkligheten, men var är demokratitänkandet och teorierna omkring delaktighet i detta.

En forskning om olika tolkningar vad ökad mognad är, vad ökad mognad konkret för med sig och konsekvenserna av det, vore intressant att ta del av. En djupstudie av elevers mognadsprocess under de tre sista åren i högstadiet. Och hur mognadsprocessen står i förhållande till det ökade elevinflytande som skollagen och Skolverket föreskriver. Hur mycket mer ansvar för sina studier skall man räkna med att en 16-årig person borde kunna ansvara för? Kanske följa en elevgrupp från åk4 till åk9 för att se hur elevinflytandet växer med åren eller inte. Hur mycket påverkar t.ex. att man byter lärare under årens lopp?

Gruppens påverkan på individens behov av självbestämmande?

För att medverka i ett musikaliskt sammanhang är man nästan uteslutande tvungen att vara en gruppmedlem. Detta påverkar varje individs motivation i hög grad, men hur?, och varför? Min studie ger en bild av många individer och deras individuella upplevelser. Ingen hänsyn har tagits till de olika halvklasserna och deras unika dynamik. Det vore intressant att göra en jämförande studie av olika mindre grupper. Och hur gruppernas mognad, och gruppens dynamik över tid kan påverka individens behov av ökat självbestämmande. Eventuellt jämföra gruppernas elevinflytande i musikundervisningen med elevinflytande för samma grupper i andra ämnen.

8. Appendix, Diagram

I diagrammen kan vi lättare se de tendenser och genusskillnader jag kommit fram till i denna studie. Särskilt intressant är fördelningen av de olika kategorierna av för- och nackdelar som kan vara svaren på en ”komplett” undervisningstyp. Det är bara frågorna som saknas. Men de skall ju skapas tillsammans med eleverna.

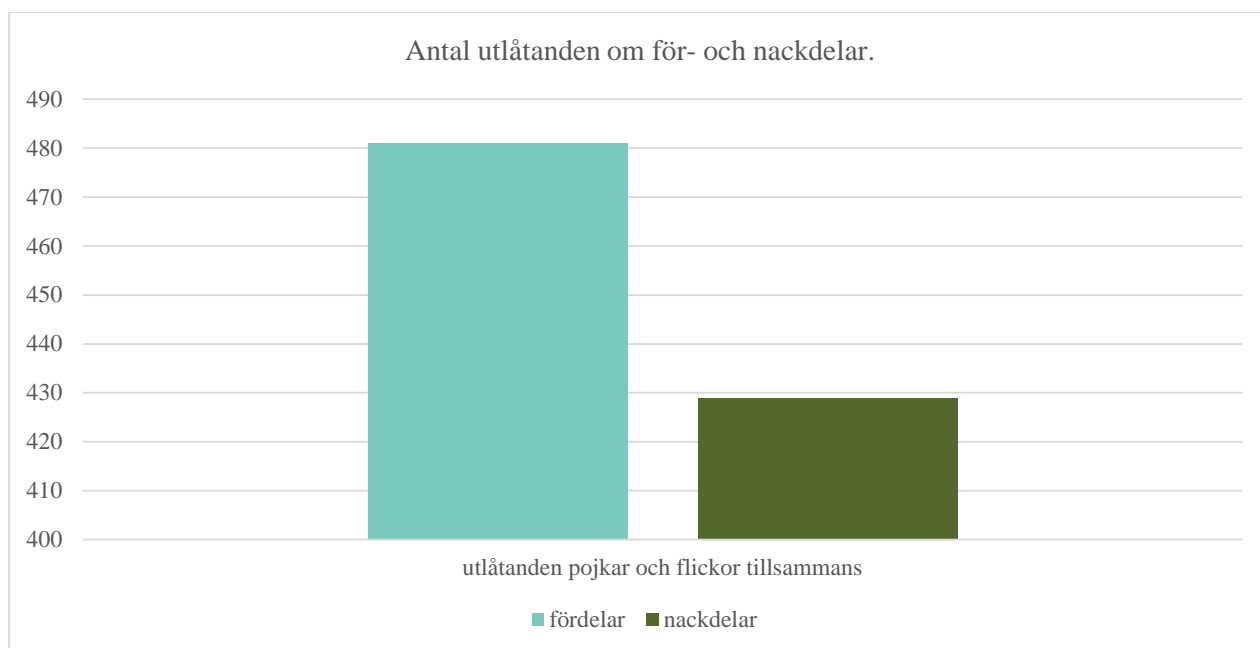
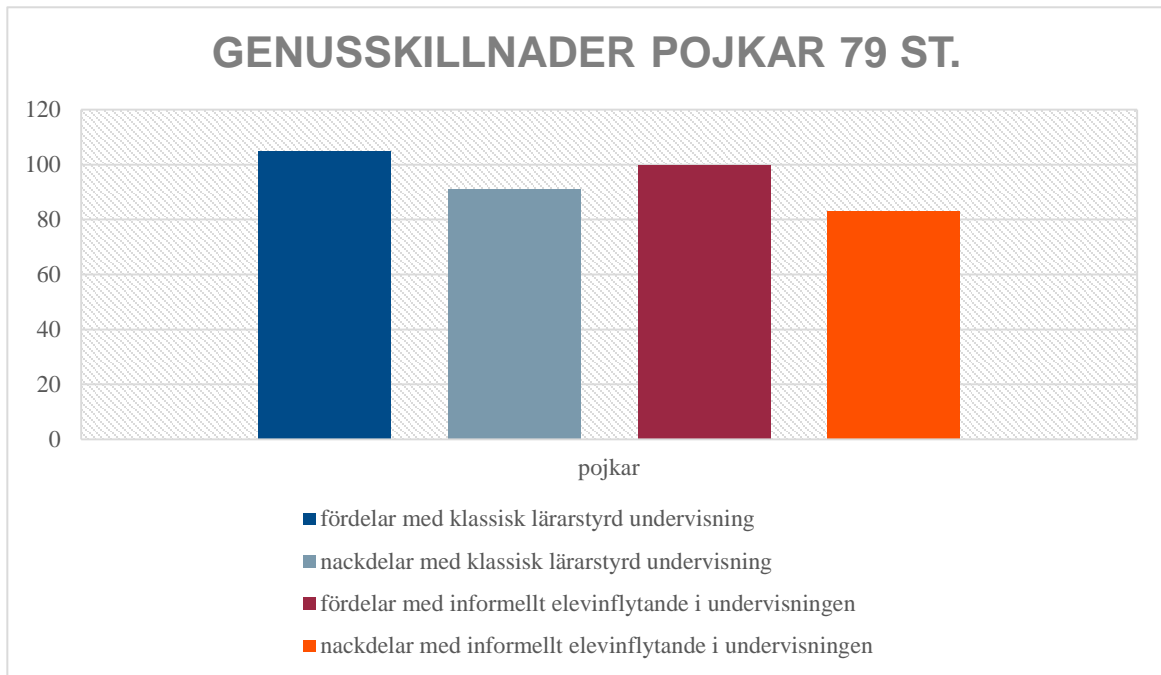

Diagram 1. En trevlig tendens är att informanterna har lättare att formulera fördelar än nackdelar.

Diagram 2. Den klassiska lärarstyrda undervisningen engagerade pojkarna mest och fick 105 utlåtanden= 1,38 utlåtanden per person. Pojkar har dessutom en tendens att lättare kunna uttala sig om fördelar.

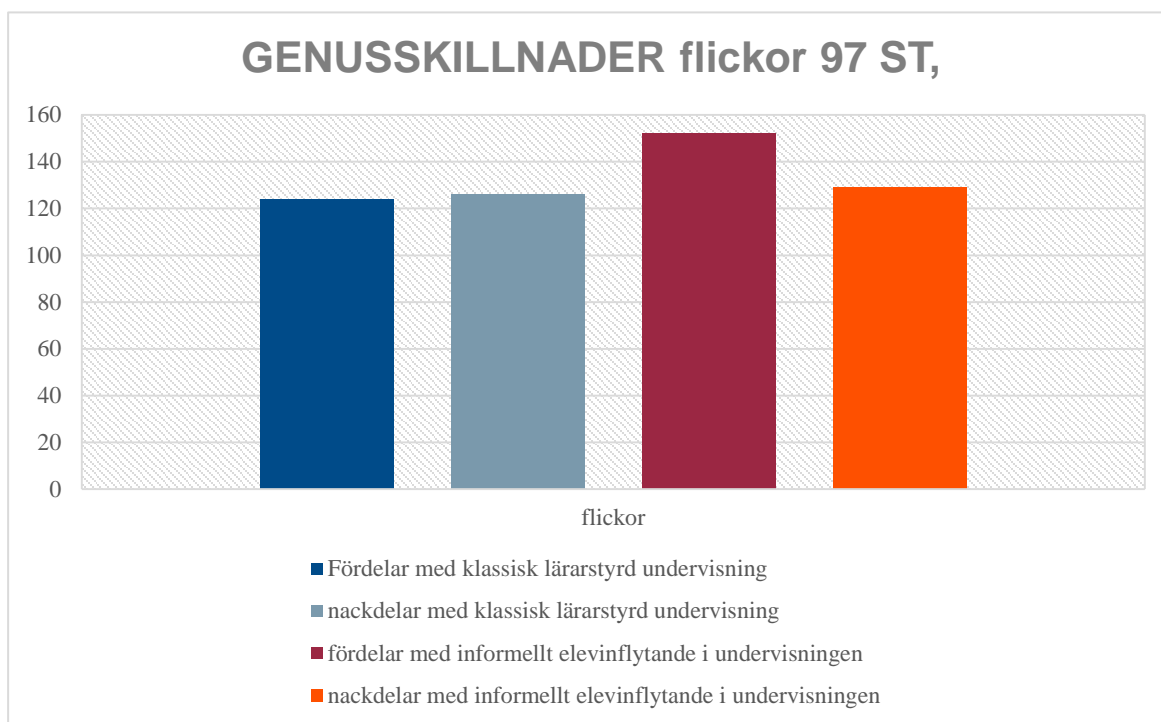

Diagram 3. Undervisning med informellt elevinflytande engagerar flickorna mest och fick 152 utlåtanden= 1,56 utlåtanden per person. Förutom "peaken" inga klara tendenser mellan för-och nackdelar.

Nackdelar och fördelar med klassisk lärarstyrd undervisning flickor åk7, åk8 och åk9.

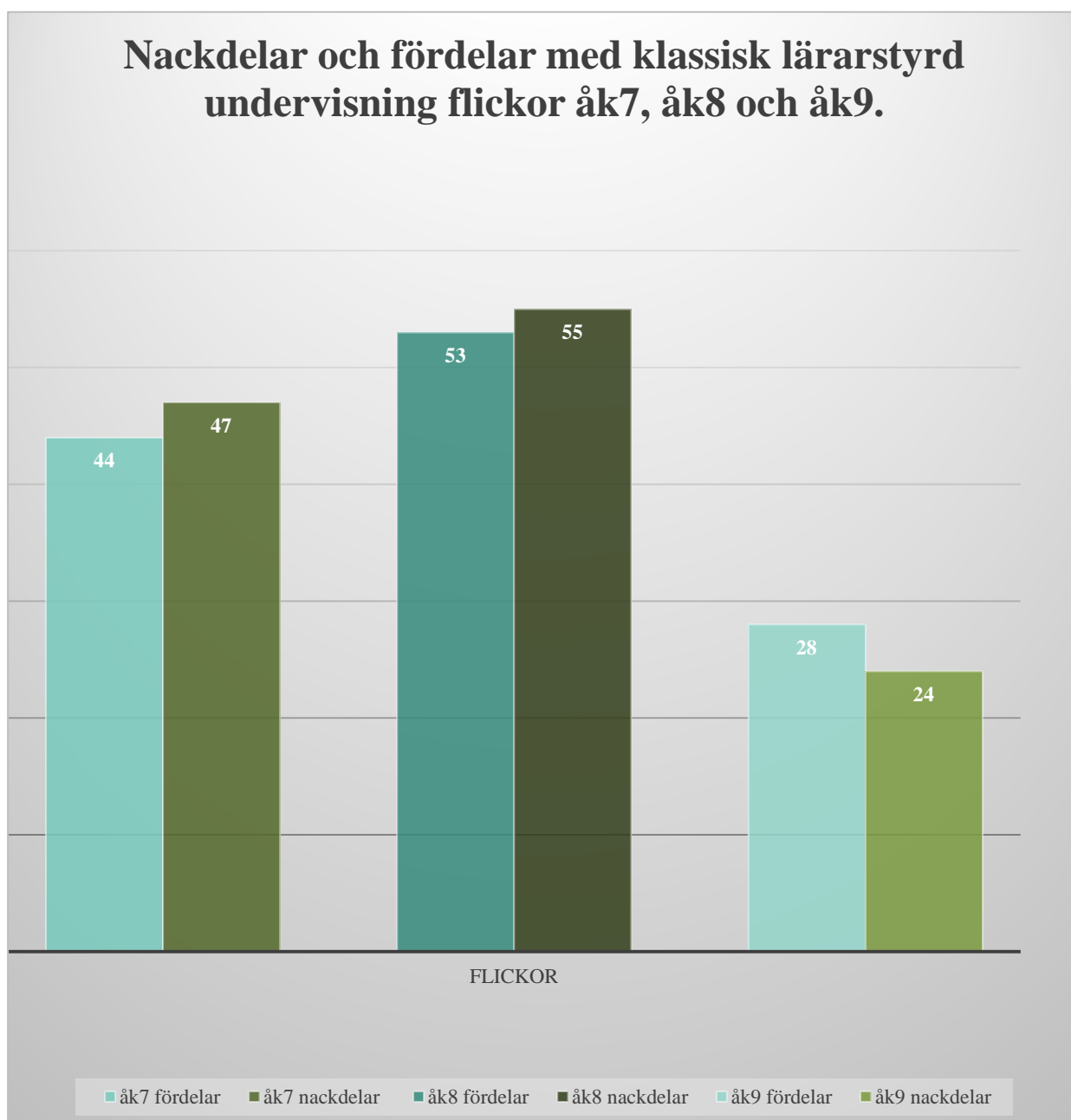

Diagram 4. I åk9 ser flickorna fler fördelar med den klassiska lärarstyrda undervisningen till skillnad mot flickorna i åk7 och åk8.

31 UTLÅTANDEN FRÅN 21 ELEVER (FLICKOR) ANG. FÖRDELARNA MED UNDERVISNING MED ÖKAT INFORMELLT ELEVINFLYTANDE

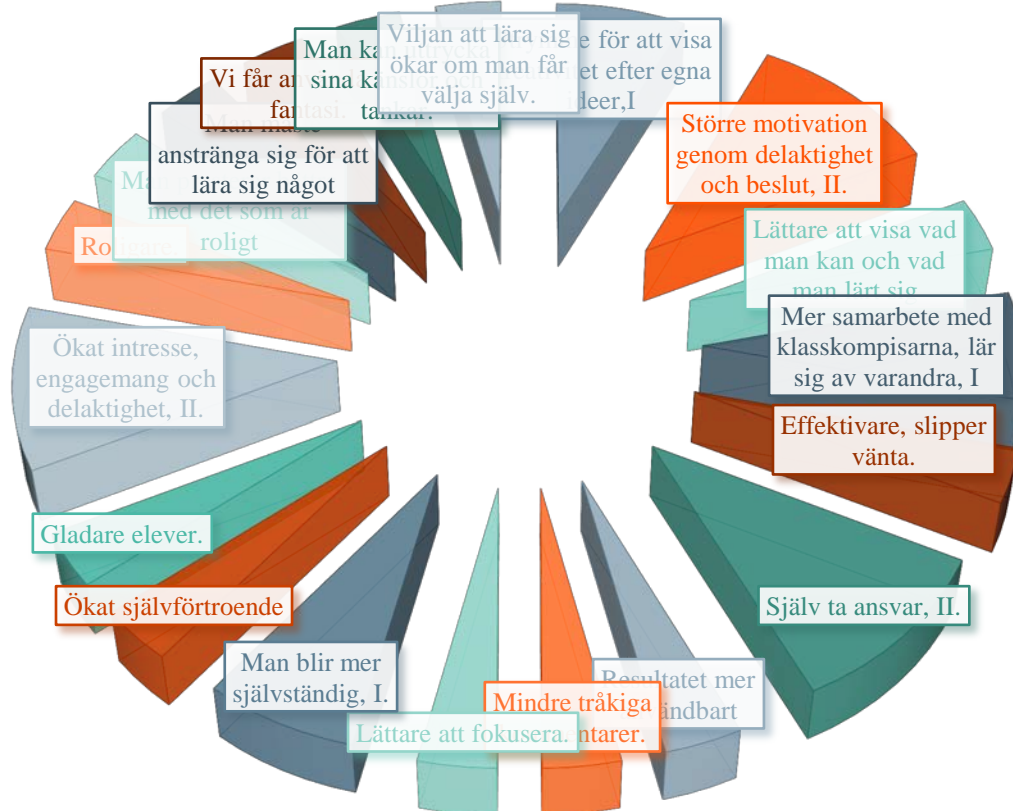
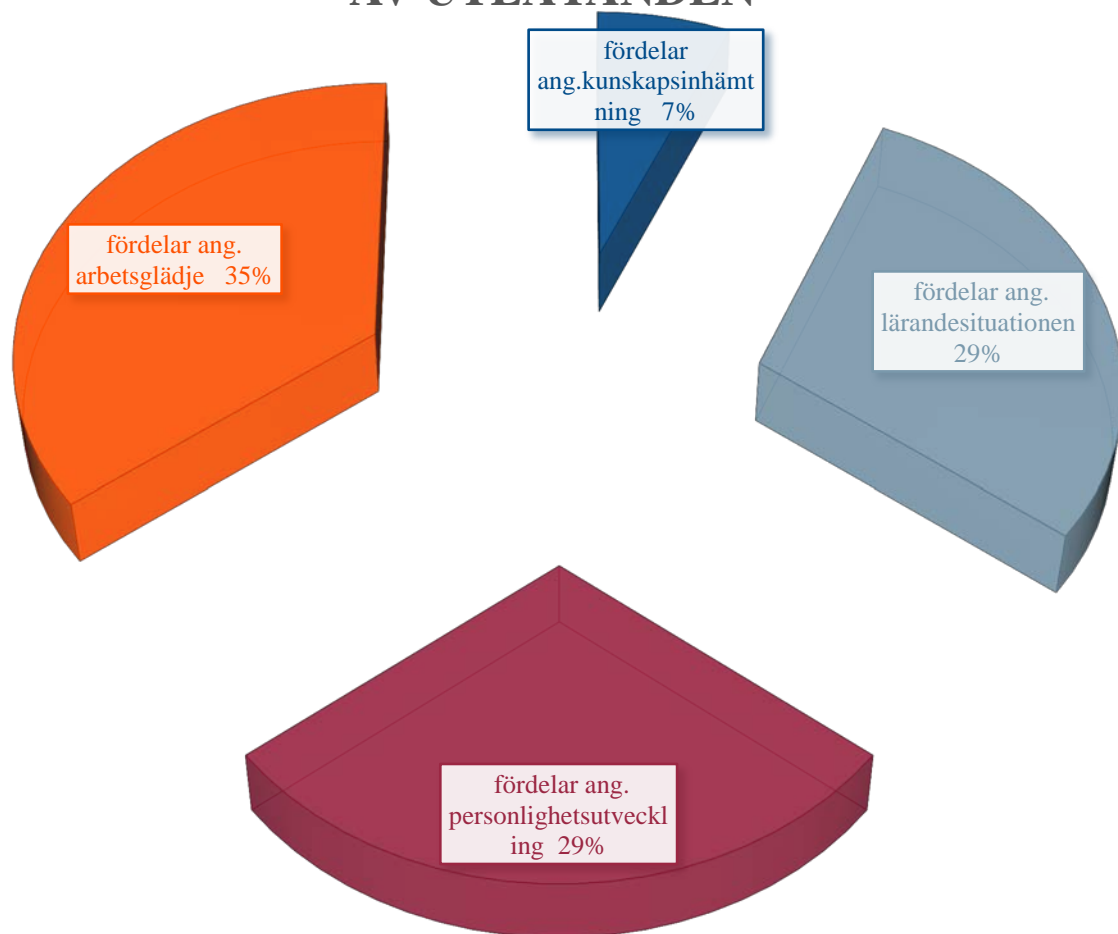

Diagram 5. Alla nyanserna från en box öppnar för en djupare dialog mellan lärare och elever, den visar också på formuleringar av en hög mognadsgrad.

**31 UTLÅTANDEN FRÅN 21 ELEVER
(FLICKOR) ANGÅENDE, FÖRDELARNA
MED UNDERVISNING MED ÖKAT
INFORMELLT ELEVINFLYTANDEDE
OMVANDLAT TILL FYRA KATEGORIER
AV UTLÅTANDEN**

Olika kategorier av för- och nackdelar

Diagram 6. Samma grupp informanternas utlåtanden grupperade i de fyra kategorierna ger en mer överskådlig bild av vad fördelarna med informellt elevinflytande egentligen berör hos dessa flickor.

Fördelar med den klassiska lärarstyrda undervisningen 213 utlåtanden

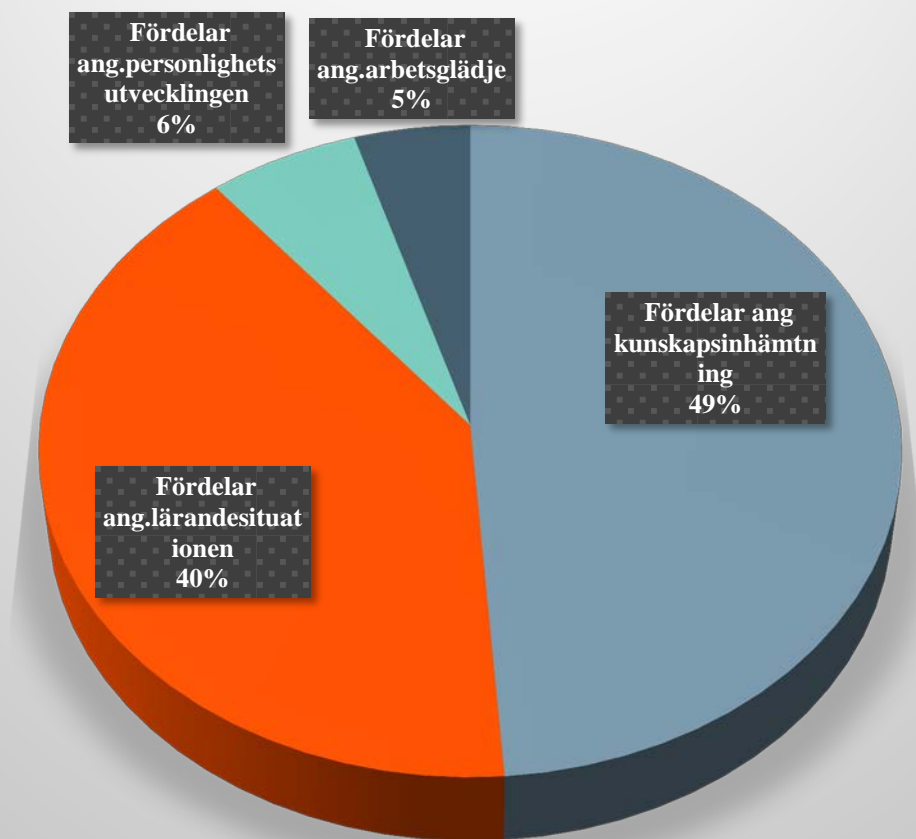

Diagram 7. Fördelarna med den klassiska lärarstyrda undervisningen kännetecknas av typerna kunskapsinläring och lärandesituation.

Nackdelar med den klassiska lärarstyrda undervisningen 190 utlåtanden

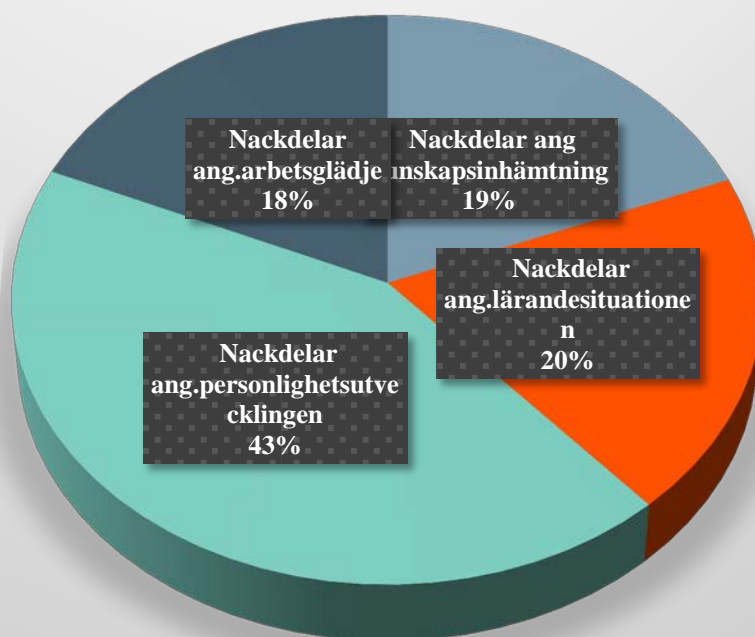

Diagram 8. Nackdelarna med de klassiska lärarstyrda undervisningen kännetecknas av bristande personlighetsutveckling.

Fördelar med undervisning med informellt elevinflytande, 261 utlåtanden

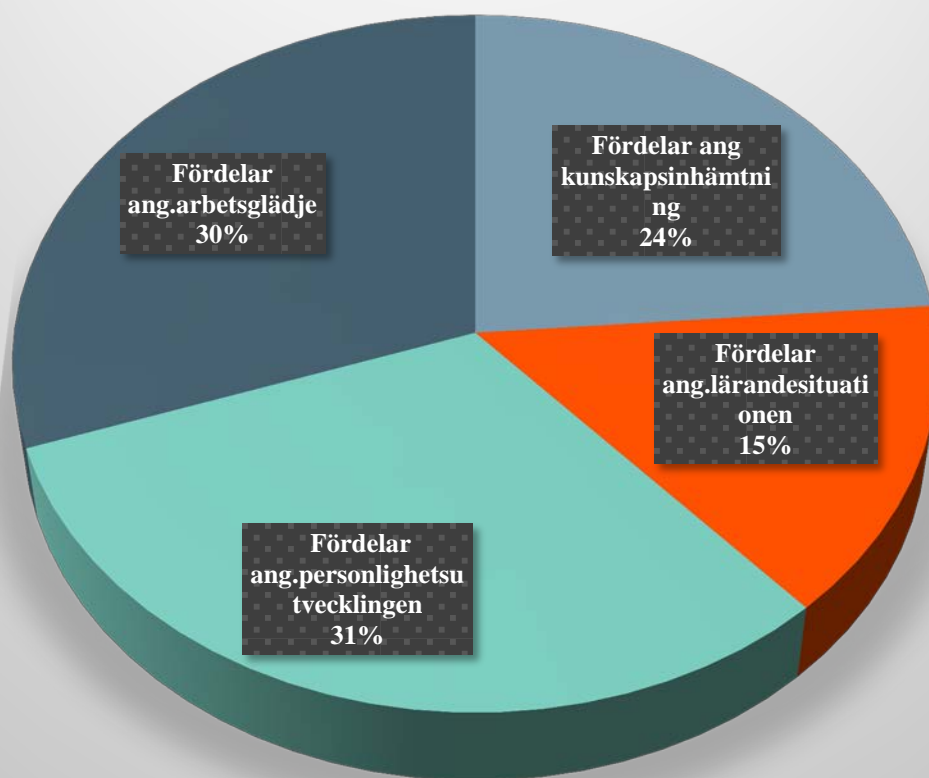

Diagram 9. Fördelarna med undervisningen med informellt elevinflytande kännetecknas av möjlighet till personlighetsutveckling och arbetsglädje. Bästa balansen syns också här mellan alla fyra kategorier och borde vara en god utgångspunkt för den "kompletta" musikundervisningen.

Nackdelar med undervisning med informell elevinflytande, 225 utlåtanden

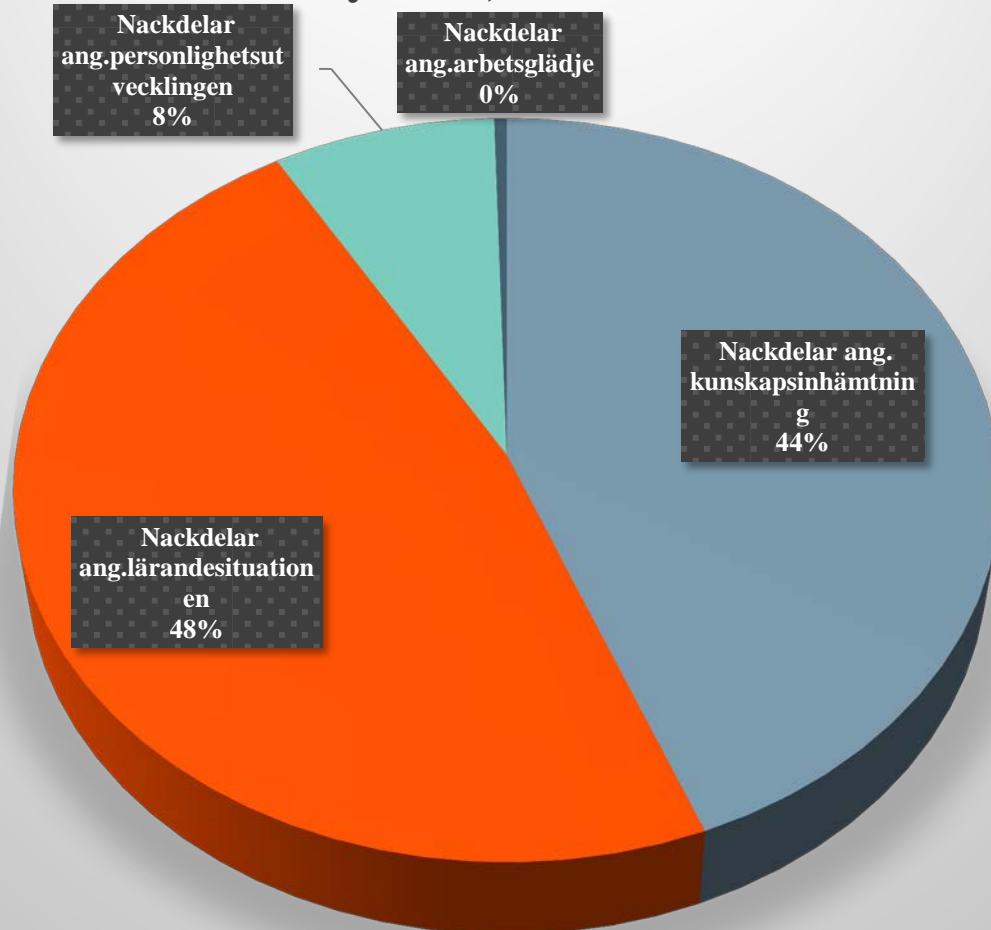

Diagram 10. Nackdelarna med undervisningen med informellt elevinflytande domineras av dålig lärandesituation och dålig kunskapsinhämtning. Balansen i en jämförelse med den klassiska lärarstyrda undervisningens fördelar är slående. Och visar på var problematiken kommer att ligga i en sammanslagning av de båda undervisningstyperna.

Referenslista

- Bergman, Å. (2009). *Växa upp med musik: ungdomars musikanvändande i skolan och på fritiden*. Diss Göteborg : Göteborgs universitet, 2009
- Bertilsson, R. (2016). *Vad spelar roll?* Linnéuniversitetet, Fakulteten för konst och humaniora (FKH), Institutionen för musik och bild.
- Biesta, G. (2017). *The rediscovery of education*. Great Britain: Routledge.
- Blossing, (2005). *Should pupils be able to make decisions about school change?* Göteborg: Journal of Educational Change
- Brodin, E. (2002). *Informellt Elevinflytande på högstadiet*.(Magisteruppsats). Lund:Pedagogiska insitutionen. Lunds Universitet.
- Brumark, Å. (2010). *Den formella skoldemokratins roll för medborgarfostran och elevinflytande*. Utbildning och Demokrati, 19(2), 77-96
- Carlsson, R., & Dauksz, S.(2016) *Får eleverna inflytande i skolan?* Örebro universitet.
- Danell, M. (2006). *På tal om elevinflytande*. Hur skolans praktik formas i pedagogers samtal. (Doktorsavhandling, Institutionen för utbildningsvetenskap 2006:06). Luleå: Luleå tekniska universitet.
- Dewey, J. (2004). *Individ, skola, samhälle*. Utbildningsfilosofiska texter i urval av Sven Harman, Ulf P.Lundgren & Ros Mari Hartman. Stockholm: Natur och Kultur.
- Forsberg, E. (2000). *Elevinflytandets många ansikten*. (Doctoral Thesis, Uppsala Studies in Education, ISSN 0347-1314 ; 93) Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis , 2000. , s. 170.
- Halawah, I. (2011). *Factors influencing students motivation to learn from students perspective*. Education, Vol. 132 Issue 2, p379-390.
- Hargreaves David J., Marshall Nigel A., North Adrian C. (1999). Music education in the twenty-first century: a psychological perspective. *British journal of music education*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Holm, A.-S. (2008). *Relationer i skolan*.(Doctoral thesis, Gothenburg Studies in Educational Scienses, 260) Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Hjortborg, E.(2010). *Elevinflytande*.(kandidatuppsats). Luleå: Institutionen för pedagogik och lärande, Luleå tekniska universitet.
- Jenner, H. (2004). *Motivation och motivationsarbete: i skola och behandling*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

- Jonvallen, E. (2017). *Pojkars och flickors lärande*.(rapport) Halmstad: Halmstads högskola.
- Jungert, T. (2017). *Inre motivation positiv för elevers utveckling och lärande*. Hämtad 2018-03-26 från <https://old.liu.se/uv/lararrummet/venue/inre-motivation-positiv-for-elevers-utveckling-och-larande?l=sv>
- Karlsson, J. (2015). *Att få göra sin röst hörd*.(Master´s thesis). KalmarVäxjö:Institutionen för utbildningsvetenskap, Linnéuniversitet.
- Korpela, M. (2004). *Elevinflytande i praktiken*. Gothia, Stockholm.
- Lelinge, B. (2011). *Klassråd- ett socialt rum för demokrati och utbildning*.(Licentiatuppsats, Malmö Studies in Educational Sciences, series 2011:17) Malmö: institutionen förskolutveckling och ledarskap, Malmö universitet.
- Lindqvist, G. (red.) (1999). *Vygotskij och skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Pateman, Carole (1970) *Participation and democratic theory*. London: University Press.
- Rönnlund, Maria (2013). *Elevinflytande i en skola i förändring*. Utbildning & Demokrati 2013, 21(1), 65–85.
- Rönnlund, Maria (2011). *Demokrati och deltagande: Elevinflytande i grundskolans årskurs 7- 9 ur ett könsperspektiv*. (Doktorsavhandling, Umeå Studies in Educational Sciences, 42) Umeå: Print & Media, Umeå Universitet.
- Selberg, G. (2001). *Främja elevers lärande genom elevinflytande*. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket (2001a). *Analys och utvärderingar 2000 – 2001 – Skolan och demokratin*. Stockholm: Liber Distribution.
- Skolverket, (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet LPO 94*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket, (2011). *Lgr11*. Stockholm: Fritzes.
- Skolöverstyrelsen, (1969). *Lgr69*. Stockholm: SÖ
- Stålhammar, B. (2003). *Music Teaching and Young People's Own Musical Experience*, Music Education Research, Basingstoke, England: Carfax Pub., Taylor & Francis.
- Swahn, R. (2006) *Gymnasieelevers inflytande i centrala undervisningsfrågor*.(Doktorsavhandling, Linköping Studies in Education and Psychology no.107). Linköping: Institutionen för beteendevetenskap. Linköpings universitet.
- Tham, A. (1998). *“Jag vill ha elevinflytande över allt” En bok om vad elevinflytande är och skulle kunna vara*. Stockholm: Statens skolverk.
- Tholander, M. (2005). Värdegrund, demokrati och inflytande ur ett elevperspektiv. *Utbildning & Demokrati. Tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 14(3), 7-30.

Thornberg, R. & Elvstrand, H. (2012). Children's experiences of democracy, participation, and trust in school. *International Journal of Educational Research*. 53, s. 44-54.

Bilagor

Bilaga 1.

Förkortningar i sammanställningen

För –och nackdelar med de olika Undervisningstyperna

LUF=fördelar med den klassiska lärarstyrda undervisningen,

LUN= nackdelar med de klassiska lärarstyrda undervisningen,

EIF= fördelar med undervisning med informellt elevinflytande,

EIN= nackdelar med undervisning med informellt elevinflytande.

Olika kategorier fördelar

FKI= fördelar angående kunskapsinhämtning,

FLS= fördelar ang. lärandesituationen,

FPU= fördelar ang. personlighetsutvecklingen,

FAG= fördelar ang. arbetsglädje.

Olika kategorier nackdelar

NKI= nackdelar ang. kunskapsinhämtning,

NLS= nackdelar ang. lärandesituationen,

NPU= nackdelar ang. personlighetsutvecklingen,

NAG= nackdelar ang. arbetsglädje.

Bilaga2 Fördelar med den klassiska undervisningen åk7 flickor.

Man vet vad man skall göra; IIIIIII **43 utlåtanden**
Bättre arbetsro;II
Kommer igång bättre;I
Inte så många frågor
Annars skulle vi inte lära oss något
Allt blir tydligare
Lättare att förstå;II
Bättre hjälp
Alla lär sig
Slipper göra fel från början;I
Lär sig lättare;III
Lektionen får struktur och blir organiserad;II
Man lär sig mycket;IIII
Man kan använda det man lär sig
Man får veta vad som är rätt och fel
Man behöver inte tänka på andra saker
Tydliga instruktioner så man kan höja sitt betyg;II

Man får inte tänka själv;I **47**
utlåtanden Man är inte
kreativ Det blir
kanske tråkigt;IIIIII
Man vill bestämma själv;IIIIII
Vissa tycker inte det är kul
Det kan dra ut på tiden och man får inte lära sig själv
När man skall vänta på sin tur är det vissa som stör
den som skall spela
Om man inte får experimentera kanske man får
svårare att lära sig i framtiden
Om man redan kan det läraren visar , lär man sig
inget Om instruktionerna är otydliga blir
det svårare att lära sig Det kan bli stökigt och man
kan tappa koncentrationen;I Man får inte testa
egna saker man kommit på;II Det finns
inga/ få nackdelar;IIII
Man blir inte självständig/ tar inte ansvar;III
Att man inte slutför arbetet;II
Man glömmer lätt;I
Eleverna är olika duktiga så för några är det lätt, för
några svårt
Man kan känna sig utanför om man inte förstår
Det kan bli svårt att visa vad man är bra på
Man kan haka fast och inte komma vidare
Man gör inte sitt bästa om det inte är självvalt och
tråkigt Det blir för kontrollerat
vad man skall göra och inte göra

Bilaga3. Nackdelar med den klassiska undervisningen åk7
flickor.

Det är kul, roligare,IIIIIIIIIIIIIIIIIIII **59 utlåtanden**

Jag lär mig mer;IIII

Man får vara med och bestämma;II

Inga fördelar med detta

Man blir mer kreativ;I

Man blir självständig

Man hittar sin egen arbetstakt/strategi

Man lär sig det man vill lära sig;III

Kan välja att öva på det man vill/ behöver ;IIIIII

Ökat intresse/engagemang;III

Lär mig att ta ansvar, bra för alla ämnen

Man jobbar hårdare

Koncentrerar sig bättre;I

Bestämma själv hur mycket man vill satsa

Utveckla sina egna ideer;II

Läraren får se våra ideer

Man utvecklar sig genom sina misstag

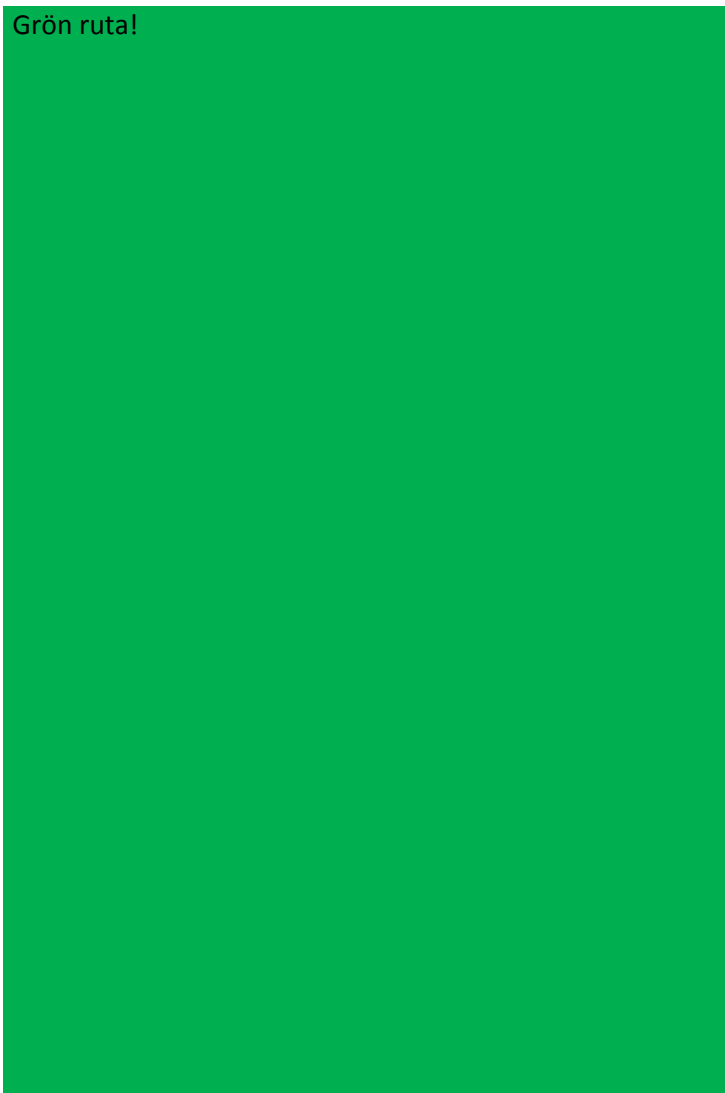
Man lär sig av att skapa själv;I

Man får tänka själv och klura ut hur det låter rätt

Det är en utmaning

Fördelar flickor elevinflytande åk7

Grön ruta!

Det blir inte alltid gjort så mycket;IIII
Det kan uppstå dötid
Det kan gå överstyr ,flams;IIIIIIIIII
Svårt att utmana sig själv
Om det är svårt stannar arbetet helt
Man kan lära sig fel och tro att det är rätt hela livet;I
Det blir långtråkigt om man kör fast
Man kanske väljer något som är för svårt;II
Man kanske väljer att göra samma sak varje lektion;III
De som fjantar runt stör lektionen;III
Man kommer inte på vad man skall göra;I
Man vågar inte testa nya saker;I
Man vågar inte presentera ideer om man är blyg
Lektionerna blir ostrukturerade
Läraren får kanske svårt att bedöma eleverna
Alla jobbar inte lika hårt
Koncentrerar sig på fel saker , slarvar;I
Man kanske väljer något som är för lätt
Alla får inte lika bra hjälp
Lär sig inte lika mycket
Man kanske inte lär sig det man skall

***50 utlåtanden   nackdelar elevinflytande
flickor åk7***

åk7 flickor 34 st

LUF 43 utlåtanden / 17 fördelar

LUN 47 utlåtanden / 22 nackdelar

EIF 59 utlåtanden / 20 fördelar

EIN 50 utlåtanden / 22 nackdelar

Gruppen flickor åk7 hade färre utlåtanden i LUF&LUN och högre antal utlåtanden i EIF & EIN 90/109.

Gruppen hade ett lägre antal fördelar och ett högre antal nackdelar i de olika undervisningsformerna, men flest fördelar hade EIF, likaså antal röster.

Sammanlagt 199 utlåtanden från 34 elever (flickor åk 7)

Fördelar klassisk

årskurs 7 pojkar, 30 svarande

39 utlåtanden

Man får alltid något gjort ;I
Tydligt och struktur

Man vet vad man skall göra;IIII
Vi lär oss det vi som är viktigt;I
Lätt att visa vad man kan
Det blir mer ordning i vad alla gör
Man kan lära sig snabbt/snabbare ;III
Lättare att komma ihåg;II
Man råkar inte lära sig fel;II
Bättre koncentration, då lär man sig för livet
Man lär sig hur man lär sig saker
Man kommer igång snabbare
Enklare att lära sig;I
Man lär sig på ett bra sätt så att man kommer ihåg det man
lärt sig

Man får veta exakt hur man skall göra saker
Det blir enklare för de som har det svårare;I
Man lär sig det man behöver för ett bra betyg
Man slipper lägga tid på att välja vad man skall

Jag lär mig saker som jag annars inte skulle lära mig ;IIII
Man kan fråga direkt

Det blir svårt om instrumentet är komplicerat   Det
blir tråkigt ;IIII
Det kan vara tråkigt att vänta länge ;II
Det är roligare med en egen låt;I
Man får inte välja själv;II
Man tappar koncentrationen
Man måste göra något som man kanske hatar
Man blir inte lika kreativ;III
Man får väldigt lite frihet
Tråkigt att göra något man redan kan
Man tappar motivationen, det kanske blir svårare att lära
sig på andra sätt
Man får inte vara med och bestämma
Gruppinstruktioner är svårare att förstå än individuell
undervisning
Man får inte använda sin kreativitet
Om det inte är roligt så gör man kanske något annat ;I
Att man inte får använda tiden själv till att lista ut hur det
skall låta
Man lär sig inte skapa musik själv
Man glömmer det man inte lärt sig på egen hand;I
Tråkigt utan eget ansvar
Man blir låst och kan inte tänka utanför boxen
35 utlåtanden   nackdelar klassisk pojkar åk7

Kan välja att öva på något man är dålig på;II 40

utlåtanden

Man får vara kreativ ;III

Man utvecklar sina egna kunskaper.

Man kan bättre visa sina ambitioner om bra betyg.

De som kan spela får chans att visa sin kreativitet.

Man kan specialisera sig på en grej och få upp ögat för musik.

Man får testa olika instrument;I

Man får tänka själv så man väljer att arbete som ligger sin individuella nivå.

Får välja själv vad man vill jobba med och hur;II

Det blir roligare ;III

Man kanske kommer ihåg det hela livet.

Effektivare om man vet vad man skall jobba med.

Man får komma på själv;II

Alltid motiverad.

Man kommer lättare ihåg vad man lärt sig.

Man får chans att bli bra på det man vill bli bra på och på så sätt visa vad man egentligen kan.

Bra för motivationen och viljan, utan det inget resultat.

Man blir mer stolt.

Man lär sig ta beslut.

Att bestämma;I

Lättare att lära sig om det är något man gillar ;II

Större variation i lärandet genom elevinflytande .

Fördelar elevinflytande pojkar åk7

Det kan bli stökigt och stöjigt;III

Man lär sig inte lika fort

Jag hittar inga;II

Man kommer inte fram i sitt lärande

Man kan bli tvingad att göra saker(?)

Det blir lätt oseriöst;III

Man jobbar och koncentrerar sig inte lika mycket

Man kanske inte kan lösa nya problem själv

Man vet inte exakt vad/hur man skall lära nya saker

Man kanske börjar på något som är för svårt;II

Man glömmer snabbt.

Det blir inte så strukturerat.

Det kanske blir rörigt.

Man slutar spela och gör annat, om man kört fast.

Man kanske gör fel och inte lär sig saker.

Man får inte med alla kuskapskraven.

Man börjar prata och göra andra saker;I

Det blir flummigt och man kommer inte framåt.

30 utlåtanden   nackdelar   elevinflytande   pojkar   åk7

åk7 Pojkar 30 st   sammanfattning

LUF 39 utlåtanden/ 20 fördelar

LUN 35 utlåtanden / 20 nackdelar

EIF 40 utlåtanden/ 22 fördelar

EIN 30 utlåtanden / 17 nackdelar

Gruppen åk7 pojkar har högre antal utlåtanden i LUF&LUN och lite lägre i EIF&EIN 74/70

Gruppen har en jämn fördelning av för och nackdelar i

LUF&LUN, men flest fördelar samt utlåtanden i EIF.

Sammanlagt 144 utlåtanden från 30 elever (pojkar åk7)

Man lär sig bra;I

Man gör rätt direkt;III

Det går snabbare;IIII

Alla lär sig samtidigt

Man kan hjälpa varandra

Man gör inte fel;I

De flesta förstår uppgiften, sällan missförstånd;I

Det blir tydligt och roligt;IIII

Ens musikalitet breddas;I

Lär sig uppnå kunskapskraven

Mer effektivt och roligare;I

Man förstår/vet precis vad man skall göra;IIIIII

Man lär också av att se de andra

Alla har samma förutsättningar;II

Man kommer snabbt vidare

Känner mig trygg när jag vet vad jag skall göra ;I

Jag lär mig nya saker

Enklare att förstå, det blir lättare;I

Man behöver inte fråga;II

Fokuserar bättre, slipper stress

Jag ser mina utvecklingsområden själv

Läraren har koll på att man arbetar med olika saker;I

Fördelar klassisk flickor åk8

Man utvecklar inte sin kreativitet;IIII **55 utlåtanden**

Man kan tappa motivationen om det inte är roligt;I

Man kanske blir beroende av att alltid ha en lärare

Man kanske vill utveckla sina ideer själv ;IIII

Man får inte visa vad man egentligen kan;II

Det kan bli enformigt och tråkigt i längden

Undervisningen måste vara väldigt tydlig;II

Vi lär oss inte självständigt lärande;IIII

Om man inte förstår känns det fel att fråga för mycket

Man får inte lära av sina misstag

Det blir inte alltid en utmaning om allt är så tydligt

Det tar lång tid om läraren visar varje enskild elev

Man får inte visa sina egna kunskaper

Man får inget eller lite inflytande;III

Man får inte lära sig att ta eget ansvar

Läraren har inte tid att visa var och en

Man får inte vara med och Påverka/ bestämma;IIII

Man kommer ihåg bättre om man får lära sig själv ;I

Det finns inte många nackdelar med denna undervisning;III

Det kan bli för mycket prat, man måste göra för att lära sig

Man får inte känna på sin egen potential

Läraren ser inte vad eleverna kan själva på ett nytt område

För lite frihet leder till styrd utveckling

Det kan vara för lätt för vissa, svårt för andra:I

Det kan bli svårt att lära från varandra om alla gör lika

Nackdelar klassisk flickor åk8

Jag lär mig mer när man gör något kul;III **62 utlåtanden**
Man är mer engagerad,mer koncentrerad och motiverad;II

Man får lära sig nya saker själv och av sina fel;IIII
Man får jobba med det som man tycker är kul och viktigt;II

Ett tydligare sätt att visa läraren vilka ambitioner man har
Friheten att utvecklas i sin egen takt;I
Vi får lära oss att vara självständiga och kreativa;I
Vi får visa vår kreativitet;III
Man får testa ideer

Ens självförtroende höjs
Man tycker det är roligt;IIIIII
Man får tänka utanför boxen ,I
Antagligen ett bättre resultat

Man får utmana sig själv;I
Man får göra sin grej, då blir det intressant;II
Man får ta eget ansvar och visa vad vi kan;IIIIII
Man har mer inflytande;I

Man utvecklar sin kreativa sida;III
Man får en mer lärorik dialog mellan lärare och elev
Man jobbar mer effektivt med det man gillar
Man tänker mer när man måste ta eget ansvar
Lektionerna startar direkt
Man kan finna sig själv och sin stil

Ens sociala kompetens förbättras

Man väljer vilken nivå man vill jobba på

Fördelar elevinflytande flickor åk8

Man kan få svårt att välja, kanske för svårt eller för lätt;II
Det kan ta lång tid att komma på ideer;III
Man fastnar och behöver lärarens hjälp att utvecklas;III
Svårare för vissa att att lära sig och visa vad de kan;I
Läraren kan få svårt att hjälpa alla elever om de jobbar med olika saker;III

Fel fokus;I

Man behöver kanske fråga mycket

Man vet inte om man gör rätt eller fel;I

Man får inte lika mycket hjälp;I

Man tar inte arbetet på allvar och gör något annat än det man skall, flamsar och lär sig inte så mycket;IIIIIIII IIIII

Om man jobbar i grupp tar inte alla lika mycket ansvar

Uppgiften kan tolkas olika i gruppen

Man väljer något enkelt istället för att lära sig det svåra;I

Det är svårt om man inte vet något om musik

Risk för att man lär sig något oanvändbart;II

Jag lär mig inte lika bra utan den grundläggande informationen

Det kan bli oklart vad man skall göra;I

Man slösar bort värdefull tid

Man kanske inte lär sig så bra, fastnar och ger upp;I

Man lär sig inget nytt, fastnar i det man redan kan **54**

utlåtanden nackdelar elevinflytande flickor åk8

åk8 Flickor 42 st sammanfattning

	LUF
53 utlåtanden / 23 fördelar	LUN
55 utlåtanden / 26 nackdelar	EIF
62 utlåtanden / 25 fördelar	EIN
54 utlåtanden / 21 nackdelar	

Gruppen flickor åk8 har liksom flickor åk 7 färre utlåtanden i LUF och LUN och högre antal utlåtanden i EIF & EIN 108/116
Gruppen har fler fördelar i EIF än nackdelar i EIN Flest fördelar hos EIF Sammanlagt 224 utlåtanden från 42 elever (flickor åk8)

årkurs 8 pojkar, 31 svarande

Man kan lära sig en låt väldigt snabbt;I
Det blir kul att spela
Ökar självförtroendet
Tidseffektivt;I
Man lär sig av andra
Lär mig mer/bättre;IIII
Tydliga instruktioner och progression;I
Tydligt och strukturerat;I
Alla vet vad de skall göra;II
Roligare och lättare att lära sig;I
Jag lär mig mycket;II
Lätt att förstå
Man får arbetet gjort
Man vet exakt vad och hur;II
Instruktionerna ger mig mer kunskap inom musiken
Inga fördelar
Lättare att förstå
Mitt lärande utvecklas positivt
Jag blir säkrare och tryggare
Det sker inga missförstånd
Man uppnår sina mål
Alla lär sig samtidigt
Rättvist

37 utlåtanden Fördelar klassisk pojkar åk8

Man kanske inte får individuell hjälp om man behöver
Vissa kan ha svårt att förstå;I
Några presterar sämre inför hela klassen
Alla är inte aktiva;I
Alla säger att dem fattar för att slippa be om hjälp
Man blir inte så entusiastisk
Svårt att bli självständig om läraren visar för mycket;II
Man vill utveckla något annat än det läraren har planerat
Inga nackdelar:I
Det kan bli stökigt ibland
Man kan tröttna;III
Man får inte visa sin egen förmåga och kreativitet;II
Stressande om man inte är lika snabb som de andra;I
Läraren får kanske inte reda på vad eleverna kan
Man får inte vara med och bestämma;III
Man får inte lära sig att ta ansvar
Det kan bli stökigt om inte alla tycker det är roligt
Om man kan på en gång tar det lång tid att komma vidare
Man kan bli uttråkad och gör inte sitt arbete
Det finns sällan tid över till något roligt
Man blir inte så engagerad presterar sämre
Vissa behöver tillräckligt med frihet annars blir det tråkigt
för dem

36 utlåtanden nackdelar klassisk pojkar åk8

Det kan bli roligare och lättare

Engagerande och roligt man presterar bättre

Vi får inflytande och jobbar med det vi gillar;II
Man kan jobba med det man behöver

Man kan jobba i sin egen takt

Man kan lära sig på det sätt som funkar bäst för en själv;I I
Spela mer med varandra;I
Man blir delaktig och motiverad
Frihet;II

Det är roligare och lättare att lära sig saker;II
Roligt ;I
Man får komma på saker själv

Allt

Vi blir lite självständiga

Man får visa vad man kan och vad man brinner för
Man får lära sig själv

Man kan ta hjälp av varandra

Man får göra på sitt personliga sätt
Man kan öva på det man vet att man måste öva på
Mer entusiastisk, effektiv och flitig

Man lär sig mer om man tycker det är kul
Man lär sig fortare om man själv har ansvar

Även blyga jobbar mer med något som intresserar dem
Man kan lära sig något som man inte är så bra på
34 utlåtanden fördelar elevinflytande pojkar åk8

34 utlåtanden

Det kan bli rörigt stökigt;IIIII

Det kan leda till en orättvis betygsättning.

Vissa tar det inte seriöst;IIII

Man kan lära sig fel.

Svårt att välja något som man kommer lära sig mycket av ;I

Man kanske inte vet vad man skall göra.

Det kan bli oseriöst;I

Man kanske inte får så mycket hjälp om läraren inte känner till arbetet man valt.

Man tar inte vara på tiden och lär sig ingenting.

Man kan inte räkna med att få hjälp just när man behöver det.

Om inte spelat instrument så behöver man instruktioner och får kanske inte det.

Svårt bedöma vem som gör vad om man valt arbete i grupp

Man jobbar mindre;I

Om många är med och bestämmer är det svårt att förstå vad man skall göra.

Man kanske inte hinner klart.

Ingen struktur svårt att få tydliga instruktioner.

Den långsammare inläringen kanske leder till ett sämre betyg.

På nätet står det ofta fel om hur man skall spela låtar.

Allt tar lång tid p gr flams när det blir fritt och roligt.

Nackdelar elevinflytande pojkar åk8

åk 8 Pojkar 31 st Sammanfattning

LUF 38 utlåtanden/ 24 fördelar

LUN 36 utlåtanden/ 22 nackdelar

EIF 34 utlåtanden/ 24 fördelar

EIN 34 utlåtanden/ 20 nackdelar

Gruppen åk8 pojkar har högre antal utlåtanden i LUN&LUF och färre i EIF&EIN 75/68

Gruppen nämner lika många fördelar på LUF som på EIF

Gruppen ser fler fördelar i LUF än nackdelar i LUN

sammanlagt 143 utlåtanden från 31 st elever

årkurs 9 flickor, 21 st svarande

28 utlåtanden

Tydlig undervisning I
Alla får samma information
Lär mig fort,
Det blir effektivt II,
Lär sig rätt saker,
Man vet vad man skall göra,
Gör rätt från början I,
Rättvis bedömning,
Lättare att koncentrera sig
Lättare att komma igång,
Undvika missförstånd,
Adekvat kunskapsinhämtning I,
Lär sig nya saker I,
Undervisningen allsidig,
Snabba korrigeringar,
Man får hjälp,
Struktur på undervisningen I,
Mindre stök,
Arbetsro under lektionerna,
Förberedda lektioner blir effektiva,
Man lär sig arbeta självständigt

Fördelar klassisk Flickor åk9

Lite utrymme för fantasi och improvisationer
Inte tänka själv, mindre delaktighet ;|

Man kanske inte kan visa vad man redan kan; |
Det tar lång tid att visa alla
Det kan bli långtråkigt och strikt; |
Man kanske slutar lyssna; |
Musikuppgifterna kanske blir ointressanta
Eventuella begränsningar av kreativiteten ;|
Man kanske inte får visa vad man är bra på

Inte bekvämt för alla
Får inte uttrycka sig som man själv vill och behöver
Man presterar inte sitt bästa när man inte bestämt själv
Inlärningsprocessen kan gå trögt om man inte är intresserad
Om det blir otydligt och rörigt tappar man intresset
Man kan få vänta mycket
Det kan bli tråkigt i längden
Mindre utrymme att diskutera med klasskompisarna
Man blir kanske beroende av läraren
Man får inte träna i att själv lösa problem
utlåtanden Nackdelar klassisk Flickor åk9

24

Utrymme för att visa kreativitet efter egna ideer, I
Större motivation genom delaktighet och beslut II
Lättare att visa vad man kan och lärt sig III
Mer samarbete med klasskompisarna, lär sig av varandra I
Effektivare, slipper vänta
Själv ta ansvar II,
Resultatet mer användbart
Mindre tråkiga kommentarer
Lättare att fokusera
Man blir mer självständig I
Ökat självförtroende.
Gladare elever
Ökat intresse, engagemang och delaktighet II
Roligare

Man presterar bättre med det som är roligt
Man måste anstränga sig för att lära sig något
Vi får använda vår fantasi
Man kan uttrycka sina känslor och tankar
Viljan att lära sig ökar om man får välja själv
Flickor utlåanden Fördelar elevinflytande åk9

31

Man kanske inte får med alla kunskapskrav.
Alla tar inte undervisningen seriöst och tramsar bort
lektionerna.

Man väljer något som är för lätt;I
Eleverna kan inte läroplanen.
Man vet inte vad som skall göras och bara chillar;II
Arbetet tar längre tid och man lär sig mindre.
Det tar lång tid att komma på idéer
Eleverna blir oense om vad som skall göras;I
Svårt att komma igång om läraren inte är engagerad i
uppgiften
Läraren tappar kontroll
Man får ingen utmaning, man gör det man alltid gör
Man gör lätt det man inte skall
Arbetsprocessen tar onödig tid; I
Man väljer för lätta uppgifter för att slippa anstränga sig; I
Svårare att visa vilka kunskaper man har i ämnet
Det kan lätt bli oseriöst.

Svårt att hitta något som passar alla
Inte lika effektivt som om man har en ordentlig plan
Man lär sig inget.

25

utlåtanden nackdelar elevinflytande Flickor åk9

***Sammanfattning fördelar och nackdelar;
flickor. 97 st***

Största engagemang ang fördelar syns
genomgående i alla årskurser med högst
utlåtandeantal(152) för undervisning med
elevinflytande.

Fler nackdelar än fördelar sågs dock i åk7 i
undervisning med elevinflytande för att vända
i åk 8 till fler fördelar än nackdelar och i åk9
sågs lika många nackdelar som fördelar.

I åk9 ser vi fler fördelar i klassisk strikt
undervisning än nackdelar. 122 fördelar för
LUF

åk9 flickor 21 st Sammanfattning

LUF 28 utlåtanden/21 fördelar

LUN 24 utlåtanden/19 nackdelar

EIF 31 utlåtanden/19 fördelar

EIN 25 utlåtanden/19 nackdelar

Gruppen åk9 flickor har också färre utlåtanden i LUF&LUN
och högre antal i EIF&EIN 52/56

Gruppen ser fler fördelar i LUF än nackdelar i LUN

Flest fördelar ses i EIF

Sammanlagt 108 utlåtanden från 21 elever (flickor åk9)

Fördelar klassisk pojkar Åk9

årskurs nio pojkar, 18 svarande

Man kan få hjälp om man behöver
Mindre chans att man lär sig på fel sätt
Mer struktur;| |
Man lär sig saker man annars inte skulle ha lärt sig
Man vet precis vad man skall lära sig;| |
Fokuserad hela lektionen
Motivationen höjs när man kan det läraren visat
Man får ett bättre resultat
Det går snabbt och utan omvägar till lärandet
Man behöver inte tänka över vad man skall göra;|
Man lär sig mycket ;|
Man får bättre grunder för att senare kunna uttrycka sig
Mer organiserat och inte så flummigt
Läraren vet vad kriterierna är
Klara instruktioner som gör arbetet lättare;|
En fördel om läraren kan mycket musik
Man slipper lägga energi på att välja vad man skall arbeta med
Mindre oseriöst och bättre uppgifter
En lättare process att lära sig saker
Bättre arbetsro
Man lär sig följa instruktioner

29 utlåtanden pojkar åk9

Man får inte använda sin kreativitet
Man lär sig inte skapa på egen hand
Om man tycker arbete är långtråkigt eller
ointressant
Man får tänka mindre själv
Det kan bli enformigt
Man får inte använda sin kreativitet
Jag ser inga nackdelar;!
Jag lär mig inget om jag redan kan det läraren
visar;!
Man tar inget ansvar
Man kanske slappnar av för mycket om läraren
visar för mycket
Många tappar intresset om ens eget tycke och
tänkande ignoreras
Det kan bli svårt att visa vad man kan
Eleverna kan inte själva utveckla sina tankar och
ideer
Eleven lär sig inte själv att lösa problem
Man lär sig inte allt utantill
Man får inte ett brett lärande och kommer inte
vidare
Man upprepar något istället för att lära sig det
Man får inte visa sin fulla förmåga när man vet
hur man skall göra

Pojkar 20 utlåtanden Nackdelar klassisk åk9

Man får visa vad man kan
Man lär sig mycket
Det ger utrymme för kreativitet;
Man kan välja själv det man vill bli bättre på ;!
Man får lära sig ta eget ansvar;
Man lär in snabbt om man är intresserad
Det är lättare om man själv valt
Det är lättare att uttrycka sig
Man utvecklas fortare.
Det blir roligare och intressantare
När det är roligt presterar eleven bättre
Man jobbar extra hårt när man får jobba med sina
närmaste vänner
Eleverna blir motiverade och tycker det är kul
Man får större ansvar och då vill man lyckas
Det blir roligare
Många elever trivs bättre då
Lär sig att bestämma själv
Man får välja roligare saker
Att man får arbeta med det man kan
Man lär sig förverkliga sina egna ideer oberoende
av läraren
Man får tänka fritt
Man får lära sig av sina misstag
Man får använda sin kreativitet

Pojkar 26
utlåtanden fördelar elevinflytande Åk9

Arbetet kan bli virrigt utan direkta instruktioner.
Vissa kommer att välja det lättaste.
Man kanske inte lär sig lika mycket.
Vissa elever klarar inte eget ansvar;!
Vissa kräver att läraren bestämmer.
Somliga tar inte uppgifterna seriöst;!
Det blir inte lika fokuserat.
Det blir oorganiserat.
Det blir lätt flamsigt och ingenting blir gjort;!
Eleven lär sig inte utföra uppgifter.
Det blir svårare när man inte vet exakt hur man
skall jobba ;!
Man kan börja med saker man inte skall jobba
med.
Man kanske hoppar från sak till annan utan att
lära sig något.
Svårt att lära sig nya saker utan instruktioner.
Vissa kan tappa koncentrationen.

19 utlåtanden

Nackdelar elevinflytande Pojkar åk9

åk9 pojkar 18st sammanfattning

LUF 29 utlåtanden / 21 fördelar

LUN 20 utlåtanden/ 18 nackdelar

EIF 26 utlåtanden/ 23 fördelar

EIN 19 utlåtanden /15 nackdelar

Gruppen åk9 pojkar har fler utlåtanden på

LUF&LUN och färre på EIF&EIN 49/45

Gruppen ser fler fördelar i LUF än nackdelar i LUN

Gruppen ser flest fördelar med LUF

Gruppen nämner ett lågt antal nackdelar i EIN

Sammanlagt 94 utlåtanden från 18 elever (pojkar
åk 9)

Sammanfattning fördelar och nackdelar, pojkar.

79 st

Störst engagemang ang fördelar mätt i flest utlåtanden hamnar hos pojkarna på lärarledd undervisning (106).

Fördelarna med elevinflytande visar på sammanlagt 100 utlåtanden.

Nackdelar med lärarstyrd undervisning landar på 91 utlåtanden.

Nackdelar med elevinflytandet landar på 83 utlåtanden.

Typer av fördelar fördelat i den klassiska undervisningen

åk7fl FKI 32/43= 75%, FLS 10/43=23%, FPU 1/43= 2%.

åk7po FKI 18/39= 47%, FLS 17/39= 45% FPU 2/39= 8%.

åk8fl FKI 21/53=40%, FLS 21/53=40%, FPU 3/53=7%, FAG 7/53=13%

åk8po FKI 22/37=60% FLS 9/37=24% FPU 3/37=8% FAG 3/37=8%

åk9fl FKI 12/28=41% FLS 15/28=56% FPU 1/28=3%

åk9po FKI 11/29=39% FLS 14/29=50% FPU 3/29=11%

Sammanfattning

Den tongivande typen av fördelar var angående kunskapsinhämtning i åk 7 flickor och åk8 pojkar.

I åk 9 var den tongivande fördelen angående lärandesituationen.

Kunskapsinhämtning och lärandesituation var på samma nivå bland pojkar i åk7 och flickor åk8.

Fördelar angående arbetsglädje förekom endast i åk8 av 10/90 elever i åk8 (11%).

Fördelar angående personlighetsutveckling var genomgående högst bland pojkar åk9 11%. det berör endast 13 elever i allt från alla grupper (ca7%)

Typer av Nackdelar fördelat i LUN, den klassiska undervisningen

åk7fl NKI 11%, NLS 21%, NPU 33%, NAG 5%

åk7po NKI 19%, NLS 14%, NPU 28%, NAG 39%

åk8fl NKI 12%, NLS 27%, NPU 55%, NAG 6%

åk8po NKI 23%, NLS 17%, NPU 33%, NAG 27%

åk9fl NKI 16%, NLS 22%, NPU 37%, NAG 25%

åk9po NKI 33%, NLS 17%, NPU 44%, NAG 6%

LUN Sammanfattning

Nackdelar som angår kunskapsinhämtning ökar för varje årskurs hos flickor och pojkar störst hos pojkar 33% i åk 9

Tongivande är nackdelarna som angår personligutveckling i alla årskurser. Pregnantast i åk 8.

Anmärkningsvärt är att angående arbetsglädjen är rollerna ombytta i åk9 från att nästan bara angått pojkarna i åk7 och 8

Typer av fördelar fördelat i EIF, undervisningen med informellt elevinflytande

åk7 fli FKI 35%, FLS 5%, FPU 25%, FAG 35%

åk7po FKI 33,5%, FLS 5%, FPU 33,5%, FAG 28%

åk8fli FKI 11%, FLS 15%, FPU 46%, FAG 28%

åk8po FKI 15%, FLS 33%, FPU 17%, FAG 35%

åk9fli FKI 7%, FLS 29%, FPU 29%, FAG 35%

åk9po FKI 16%, FLS 16%, FPU 38%, FAG 30%

Sammanfattning

Tongivande är att största delen fördelar handlar om personlighetsutveckling och arbetsglädje i undervisningen med stort elevinflytande.

Kunskapsinhämtningen har det bäst i åk 7 medan den gradvis sjunker till låga procentsatser i åk 9, vilket skulle kunna tolkas som att eleverna kanske vet mer vad man måste kunna när man går i åk9.

Typer av nackdelar fördelat i EIN, undervisningen med informellt elevinflytande

åk7 fli NKI 36%, NLS 54%, NPU 7%, NAG 3%

åk7po NKI 36%, NLS 57%, NPU 7%, NAG 0%

åk8fli NKI 54%, NLS 33%, NPU 13%, NAG 0%

åk8po NKI 26%, NLS 68%, NPU 6%, NAG 0%

åk9fli NKI 32%, NLS 56%, NPU 12%, NAG 0%

åk9po NKI 49%, NLS 49%, NPU 2%, NAG 0%

Sammanfattning

Den tyngsta typen nackdelar är den angående lärande situationen med de högsta procentsatserna i hela enkäten 68% hos pojkar åk8 och i fyra utav sex grupper nämns nackdelarna med över 50%, dvs klart tongivande.

Kunskapsinläringen lider också med denna typ av undervisning och har höga siffror 49% och 54% medan arbetsglädjen och personlighetsutvecklingen har mycket låga siffror, vilket skulle kunna betyda att man har kul och utvecklas som människa men kunskapsinhämtningen blir lidande p gr av en usel lärandesituation.

En praktikers reflektion en uppsats om *Situationsanpassat ledarskap*

Mitt ledarskap under Luciafirandet år 2017

Jag skall reflektera och problematisera min ledarstil i några situationer och faser under instuderingen och framförandet av min skolas stora stolthet; Luciatåget med eleverna i årskurs nio. För att beskriva och analysera hur situationen förändras under arbetets gång utgår jag från elevgruppens (tre klasser ca 90 pers ,först uppdelade i sex grupper för att senare bli endast en) 4 olika mognadsgrader enligt Hersey och Blanchard (Svedberg 2012 sid 296-298) angående uppgiftsmognad.

1. Den Instruerande delen 2. Gryende kompetens 3. Mognande kompetens 4. God kompetens

1. Elevens första ansvarsbit -Att förstå uppgiften och min del av arbetet. (den instruerande delen/ inledning och överblick)

I det här projektet har jag arbetat med en hel årskurs som jag normalt undervisar i halvklass. Det betyder i det här fallet att jag har sex grupper som skall få samma information för att slutligen bli en grupp där alla skall kunna samma saker, samt några egna uppgifter som blev för översködligt att involvera 90 personer med.

Uppgiftsmognaden i gruppen är rätt låg trots att alla har vetat om att de skall medverka och alla har upplevt flertalet luciatåg, genom åren de gått på skolan. Men många elever har visioner och ideer om hur det skall göras och vad som skall ingå. Dessa elever (gruppmedlemmar) som Schutz (1977)kallar

- ”Kritikern”, med åsikter om allt,
- ”Den bekräftelsetörstande” som ständigt vill bli bekräftad genom sina ideer och
- ”The bad guy” som hela tiden kommenterar mina och andras ideer, (Svedberg 2012 sid 107) kan lätt förstöra den viktiga fasen när alla skall få samma information och förstå uppgiften och sin egen roll i helheten. Som en lätt manipulerande och strategisk ledare startade jag så hela projektet med att dela upp i ännu mindre grupper där alla fick beskriva sitt ”drömtåg” och vad det skulle innehålla. Jag känner ju eleverna från förr genom sina enskilda och grupprelaterade prestationer så min ledarroll i denna fas är en blandning av relationsorienterad och uppgiftsorienterad strategisk ledning. Jag vet hur viktigt det är att de får en upplevelse av elevinflytande för att jag skall få så stort engagemang som möjligt. Andra mötet med eleverna blev en kalldusch för många elever när jag efter en första berättar vad jag förväntar mig. Man kan kalla det en auktoritär insats där jag pekar med hela handen och ger mycket klara instruktioner. Det gäller att kunna sjunga luciasången utantill och kunna texten så väl att alla kan koncentrera sig på att gå i takt. Vi startar med att dela upp dessa två saker för att få eleverna att förstå att alla måste göra exakt likadant, känna likadant och kunna samma sak. När alla efter en vecka kan gå i takt sätter vi ihop de två

disciplinerna, sången utantill och att gå i takt. Här börjar jag uppleva det som Svedberg kallar ”Gryende kompetens” alla förstår och fattar vad de måste behärska om ett par veckor. Nya personer har tagit över kritikerrollen och många fler har blivit bekräftelsetörstande och när olika ansvarsuppgifter blev utdelade till de förmodade ”bad guys” var deras roller utspelade. Min ledarroll har stundtals varit militärisk med en klar resultatnriktad karaktär.

2. Det kommer kanske att lyckas! (Förändring och tvivel / Gryende kompetens)

Vi har fortfarande fokus på det svåra målen i projektet, att kunna texten utantill, ingen tvekan och att gå i takt samtidigt. Många nyfödda kritiker med klarsyn gör sin röst hörd för att påpeka att vi inte börjat arbeta med de andra sångerna ännu och många tycker att ”Vi kan det här nu”.

Jag genomför en exercis utomhus i snålblåst och usla väderförhållanden där de skall gå och sjunga utan hjälp av textblad första gången. Nu skulle hela gruppen, 90 personer, delat i tre led sjunga tillsammans, hålla samma puls, lyssna på varandra, mötas i mitten på skolgården och forma en köruppställning. Många förstod att vi var inte riktigt där ännu. Nu gällde det för mig som ledare av detta projekt att motivera dem och få dem att ta ett eget ansvar för att vi skulle kunna nå målen. När vi åter möts i halvklasser uppmuntrar jag och berömmar dem för det stora arbete de redan gjort och att vi hela tiden höjer ribban.

Vi börjar också arbeta med varje klass´ speciella uppgifter som är lite mer lustbetonade och innehåller en del underhållande inslag. För att öka motivationen ytterligare och definiera varje elevs betydelse och ansvar för uppgiften går jag noggrant igenom de tre kunskapskrav som varje elev kommer bli bedömd efter tack vare deltagandet i Luciatåget. Jag förklarar tydligt vad de olika betygsnivåerna ligger på kunskapskraven ”Deltag i gemensam sång” , ”göra om och förbättra” och ”uppmärksamma och anpassa”. Speciellt mycket energi måste jag lägga upprepade gånger på och outtröttligen förklara vad att ”uppmärksamma och anpassa” egentligen är och i praktiken innebär för ett helhetsintryck. Många i denna åldersgrupp har stort behov att ”sticka ut” synas och bli sedd, var och en på sitt sätt. Under detta projekt får de myror i brallorna och jag för en del nära samtal för att ytterligare utveckla den relationorienterade delen av mitt ledarskap som nu liknar mer ett coachande än det militäriska dompterandet.

Ett djupare arbete startas nu också med de solister som medverkar och varje klass speciella uppgifter sätts på plats. Trovärdigheten för hela projektet ökar och inger lika mycket hopp som fruktan för att det inte kommer att bli bra.

3. Första och andra generalrepetitionen (Genomförande och utveckling/ Mognande kompetens)

Vid första genrepet skulle vi i första hand komma igenom hela programmet efter att ha fixat intåget. Alla elever var på plats med tillhörande lärare som skulle hjälpa till om det behövdes. Jag hade inte riktigt uppfattat hur eleverna hade önskat att det skulle ställas upp och jag började repetera något som alla inklusive lärare tyckte var fel. Det skulle vara som det alltid varit förr.

Jag beslutar att agera den demokratiska ledaren och låta alla komma till tals vilket i ögonen på mina lärarkollegor väckte oro och resulterade i att de blandade sig också för eleverna måste ju få besked... Total kaos. Efter två timmars försök på att återskapa lärares och elevers ideer om hur det var förr om åren lyckades vi genomföra ett intåg med uppställning. Jag var inte nöjd, eleverna var frustrerade och mina lärarkollegor kom alla med välmenande och inte alltid så goda råd. Nu gällde det att "sitta still i båten" och min ledarroll kändes inte självklar eller det minsta överblickande och förtroendeingivande.

Det enda som stämde överens med modellen över gruppens förväntade utveckling och "mognande kompetens" och min ledarstil i detta läget var det ökade engagemanget och att jag inte får veta bäst. Min ledarroll blir mer tillbakadragen och var efter Blakes och Moutons stilteori av ledarmodeller (Svedberg 2012 sid 293-294) en lyssnande "idealchef", och under två timmar gick jag dessutom igenom nästan alla ledarskapets paradoxer som finns beskrivna av Per Sörensen(1992)Svedberg (2012 sid 274). T.ex.

- Var nära- håll distansen
- Visa vägen- håll dig i bakgrunden
- Var tolerant- var tydlig och visa hur jag vill att det skall fungera
- Ge uttryck för vad du känner och tycker- var diplomatisk
- Var visionär- ha bäge fötterna på jorden
- Var säker på din sak – var ödmjuk Jag var kluven och urvriden! Två dagar senare hade jag tänkt igenom hur själva intåget skulle gå till, vilket blev en kompromiss av elevers och lärares önskemål och mina ideer om att publiken måste få så mycket som möjligt ut av föreställningen. Nu var jag för sista gången i detta projekt den auktoritära ledaren som fattat ett slutgiltigt beslut som vi genomför oavsett vad. Genrepet startade och efter en vällyckad timing i intåget där alla gjorde rätt och lyssnade på varandra kände jag att min coachande ledarroll förvandlats till en uppmärksam hjälpreda vid pianot. Alla tog sitt ansvar och få korrigeringar behövde göras. Vi var redo för själva framförandet nästa morgon.

4. Luciatåget den 13 /12 2017 (Uppnådd empowerment/ God kompetens)

Efter det lyckade andra genrepet upplevde jag alla medverkande som taggade och säkra på vad de skulle ansvara för. Min roll var nu decimerad till att sitta vid pianot och spela intron och mellanspel samt ackompanjera solisterna. Mina tydliga instruktioner bl.a. om hur låtarna skulle starta och att alla måste lyssna på varandra hela tiden hade gjort de sex små grupperna till ett team där alla litade på sin egen förmåga och hade tillit till varandra och jag kunde hålla en låg profil.

5. Sammanfattning. När Luciatågetäntligen genomfördes och de fokuserade blickarna och engagemanget från eleverna berättade för mig att vi lyckats och inget kommer att gå fel kände jag en stor glädje och tillfredsställelse. En sådan här process kan man naturligtvis beskriva och analysera ur olika perspektiv och utifrån olika teorier, men genom att använda Schutzs, Blakes och Moutons, Pär Sörensens

samt Herseys och Blanchards modeller och teorier får man ett mångfacetterat och flexibelt sätt att se och förstå hur man genom olika rollspel kan guida en grupp elever som "växer med uppgiften" genom ett projekt. Ett situationsanpassat ledarskap innehåller en stor del av ökat elevinflytande/ansvar som på ett lärorikt sätt kan höja motivationen och engagemanget. Jag är själv lite kluven i frågan om att använda kunskapskrav och betygskriterier som morot i estetiska ämnen men för årskurs nio är det en naturlig del av deras skoltid och ett lättillgängligt verktyg med förståeliga konsekvenser. Det är svårt att hitta en annan faktor som höjer engagemanget på så kort sikt.

6. Referenslista

Svedberg, L.(2012) *Grupp-psykologi*, Studentlitteratur.

t.l. dec.2017